

HOTEL DU TRAM
HOTEL VAN EYCK
HOTEL TERMINUS

DE MAASEIKENAAR

HET IS GOED
TOEVEN IN MAASEIK,
SINDS EEUWEN
EEN ZEER
GASTVRIJE STAD!

2005 3

DRIEMAANDELIJKS
CONTACTBLAD
JAARGANG XXXVI

INHOUD

- 121 Woord vooraf
- 122 Honderdvijftig jaar 'Mensen voor mensen'.
- 129 In memoriam: Mevr. Huysmans-Crasborn.
- 130 Maaseiker natuur: Beemdkroon
- 132 Maaseiker spreekwoorden, zegswijzen en gezegden.
- 133 In memoriam: Fernand Dehennin.
- 134 De eerste kruisbroeders in Maaseik, 1476 - 1500.
- 136 Lezers schrijven ons.
- 137 Over de Maas, de Sloot, Labaer en de Weert (De vroegere Maashandel).
- 144 Viering 75 jaar KAV Maaseik.
- 146 In memoriam: Pierre Paumen.
- 146 Wist ge....?
- 147 Werkgroep Veldeke Literair.
- 149 Pater Sangerskring: programma 2de helft 2005.
- 150 Maaseikenaren publiceren
- 152 Toponymisch praatje (De ti-jne Goudswieëg).
- 153 Guardandoti, cresce l'allegria (poëzie).
- 154 Admiraal Robins en Maaseik.
- 159 Jean Baptiste Alphonse Simons, alias 'Blinde Fons'.
- 163 1830: Maaseikenaars nemen de vestingstad Venlo in.
- 169 Ode aan Hotel Van Eyck.
- 171 Het Maaseiker Cabaretgezelschap M.A.B.

Woord vooraf

Herman Hendrix

Terwijl de studerende jeugd in haar "blok", de eerste hittegolf van mei trotseerde, kregen de bouwvakkers hun dorst kwalijk gelest. Je kunt er gewoon niet naast kijken, nu ons stadje één grote bouwwerf is geworden: appartementen in aanbouw, sociale woningen, rotondes, winkelcentra ... en ga zo maar door. De nodige omleidingen en het nieuwe parkeerreglement maken het allemaal nog wat ingewikkelder. Van vandaag op morgen woonde ik ineens in een blauwe zone; dat is toch wel even wennen!

Dit laatste moesten de supporters van Noliko Maaseik ook, nu hun ploeg dit jaar naast de titel greep en zelfs de beker aan Roeselare moest laten.

Maar geen paniek! Versterkingen uit Brazilië en Nederland doen ons weer dromen...

Speciaal voor de vele Maaseikenaren die ooit nog school liepen bij de Fraters aan de Bleumerstraat, een bijdrage in dit nummer over "150 jaar Fraters".

...en als er nu weer een hittegolf komt, pik gerust een terrasje mee aan de Markt. Desnoods twee!

Alvast gezondheid en een deugddoende vakantie!

Namens de redactie,

Herman Hendrix

121

Honderdvijftig jaar 'Mensen voor Mensen'

1851 - KIDS - 2001

122 Frater Wim Koenen

In april 1955 verhuizen zestien fraters en een honderdtal dove en spraakgestoorde jongens van Maaseik naar de Borggravevijverstraat in Hasselt. Enkele fraters blijven in Maaseik voor de lagere jongensschool. De 'grote volksverhuizing' betekent de realisatie van een droom door generaties fraters gekoesterd: wég uit de enge behuizing in de binnenstad van Maaseik waar uitbreiding altijd een vrome wens zou blijven! In Hasselt is ruimte in overvloed en ongerepte natuur. De voorlopig nog primitieve woon- en werkomstandigheden in het nieuwe KIDS nemen de meestal jonge en enthousiaste pioniers graag op de koop toe.

Het Instituut te Maeseyc, ingeklemd tussen andere gebouwen ("geprangd in een al te nauw corset"), kon zich ter plaatse niet uitbreiden. In Hasselt was er plaats in overvloed. Daarheen werd het Instituut overgeplaatst in 1955.

De honderdvijftigjarige geschiedenis van het Koninklijk Instituut voor Doven en Spraakgestoorde - het KIDS- bestrijkt twee duidelijk onderscheiden periodes: ruim honderd jaar Maaseik (1851-1955) en bijna vijftig jaar Hasselt (1955-2001).

Maaseik 1851 - 1901: van moeilijk begin naar bescheiden succes
Sputterende start...

De fraters Hyacinthus en Ignatius die op 13 juni 1851 vanuit Tilburg in Maaseik aankwamen "namen tijdelijk hunnen intrek bij de Zusters van Liefde in het Oud-Capucijnenklooster (...) en waren mede werkzaam in het Onderwijs der blinde en doofstomme jongens (...)" vermeldt de 'Cronijck Huis H. Anna - Maeseyc'. Pas in januari 1852 -na méér dan zacht aandringen van Mgr. Zwijssen! - verhuizen beide fraters met 12 dove en 1 blinde jongen naar het stedelijk Weeshuis waar ze ook de verzorging van de weesjongens op zich nemen. We vangen echo's op over de minder fraaie omstandigheden waarin fraters en leerlingen leven. De kroniekschrijver durft ergens de *oudste dochter* van de Congregatie ook de *lelijkste* noemen! De huisvesting is zeer primitief en vanwege de karige financiële middelen is schraalhans veelal keukenmeester. Bovendien heerst er de eerste tijd onbegrip en tegenkanting van het liberale stadsbestuur. De pesterijen bereiken een climax als de fraters in 1867 bij deurwaardersexploot worden gesommeerd, samen met hun pupillen, het Weeshuis te verlaten. Hetzelfde jaar bezoekt Mgr. Zwijssen de stad. Hij rondt zijn toespraak tot de fraters af met de woorden: "Fraters, als gij hier niet meer kunt blijven, dan moet gij maar naar

Tilburg komen, het Moederhuis is nog groot genoeg". Zover is het gelukkig niet gekomen! Na verloop van tijd horen de fraters -zoals Jan en Hubert van Eyck, de beroemde schilders, die in Maes-Eyck geboren zijn en er hun standbeeld hebben- bij het stadsbeeld.

Onderwijs en opvoeding

We moeten wachten tot 1856 vooraleer gegevens over opvoeding en onderwijs worden vermeld. In dat jaar wordt zeer uitvoerig bericht - meer dan 100 bladzijden in schriftformaat! - over een reis naar Duitsland die fr. Hvacinthus maakt in gezelschap van E.H. Slits, "later directeur van het doofstommen Instituut te St. M. Gestel", naar een tiental Instituten om "te zien wat er best voor de doofstommen kan gedaan worden betrekkelijk Methode en Onderwijs". Vooral de wijze van taalverwerving en van communicatie geniet hun aandacht. In Duitsland staat de orale methode d.i. de spreekmethode, op het voorplan. Doven moeten leren spreken. In België en Nederland wordt de nadruk gelegd op het aanwenden van gebarentaal zonder daarbij de mondelinge expressie te willen verwaarlozen. De rapporteurs van de studiereis geven vijf redenen aan waarom 'gebarentaal' zo belangrijk is en besluiten: "Deze vijf redenen schijnen ons zoo gewichtig, dat wij tot het aannemen der Duitsche Methode, noch geheel noch gedeeltelijk zouden kunnen besluiten (...)"

123

124

Doofstommen en Blindeninstituut - Maeseck
 Werkplaats der Blinden. Werkgroep documentatie Maaseik

Behalve aan aangepast onderwijs wordt ook veel zorg besteed aan de beroepsopleiding van de jongens. Stilaan zien verschillende 'bedrijven' het licht, o.a. een boerderij, een looierij (!), een opleiding tot schoenmaker, tot kleermaker en bakker. En speciaal voor de blinden: een mandenvlechterij en de mogelijkheid om muziek te beoefenen.
 Fotomateriaal uit de verzameling van het Maaseiker Documentatiecentrum

In 1862 komt fr. Albanus naar Maaseik. Behalve omwille van zijn frisse pedagogische aanpak werd hij bekend doordat hij het 'Volledig Woordenboek der Gebarentaal', waartoe fr. Hyacinthus het initiatief had genomen tot een goed einde bracht. Er is maar liefst twaalf jaar aan gewerkt!

In 1892 vertrekt fr. Albanus weer naar Nederland. Hij wordt opgevolgd door fr. Valerius, een even markante persoonlijkheid, die vijftig jaar een stempel zal drukken op het dovenonderwijs.

Maaseik 1901 - 1955 : gestadige maar beperkte groei - toekomstverwachtingen...

Vóór de eerste wereldoorlog
 In 1901 zijn de fraters vijftig jaar in Maaseik. Vanuit Nederland vereert fr. Albanus het Instituut bij deze gelegenheid met 'een kaarttekening' waaraan hij een jaar 'al zijnen beschikbaren tijd' heeft besteed. Die

grote, gekleurde wandkaart geeft een visuele voorstelling van de tijd. Tot aan het uitbreken van de eerste wereldoorlog in 1914 kabbelt het leven rustig verder. De kroniek weerspiegelt die rust door slechts alledaagse nieuwtjes te melden. Op onderwijsgebied wordt terloops aangestipt dat het KIDS over de muren durft kijken.

Fr. Valerius neemt met enkele andere fraters deel aan congressen over dovenonderwijs in Antwerpen, Brussel en Luik. Hij treedt ook meermaals als spreker op. De tegenstelling over de keuze tussen de spreekmethode en de gebarentaalmethode blijft de onderwijsmiddens beroeren.

Oorlogsjaren

Als in 1914 het oorlogsgeweld losbarst, worden de jongens naar huis gestuurd voor een extralange vakantie. Ze zal duren tot april 1915. De oorlog brengt allerlei beperkingen met zich en ook moeilijkheden om te

125

Het personeel van het Instituut voor doven te Maaseik in 1950. Zittend (midden): fr. Camillus Dirix. Staande (derde van links): fr. Marcel Achten, de enige nog in leven zijnde van deze groep fraters.

voorzien in het levensonderhoud. In december 1916 vermeldt de kroniek laconiek: 'Fr. directeur koopt een halve koe' (!)

Tussen twee wereldoorlogen

Na de oorlog likt men zijn wonden en tracht zo goed mogelijk het normale leven in de plooi te laten vallen.

In juli 1927 vangen we weer echo's op van de tweespalt: gebarentaal - spreken in het dovenonderwijs. In een conferentie werd besloten: *'Voortaan de gebaren krachtiger tegen te gaan, door nauwlettend toezicht en onderlinge samenwerking van het geheele personeel. Verder (het) invoeren van een Eerlijst ter aanmoediging*

126

van het spreken zonder gebaren.'

In 1933 wordt de blindenafdeling opgeheven, want niet meer leefbaar wegens een té beperkte bezetting. In dit jaar treedt fr. Marcel Achten aan als leraar in een dovenklas. In 1952 zal hij directeur worden van *"de jongensschool voor doven"* en in 1960 directeur van de Beroepsschool. Na zijn pensionering in 1977 blijft hij actief betrokken bij het Seniorenwerk tot nu toe! Fr. Marcel is een van de laatst overgebleven getuigen uit de Maaseikse tijd. De fraters raken van langsom meer betrokken bij het Verbond der Katholieke Bijzondere Opvoedingsgestichten. De fraters Jules, Wulfrannus, Sophronius en Marcel bezoeken een school van de Zusters van Liefde in Brussel. Ze merken op dat *'het technisch spreken vooral bij de kleinsten degelijk (wordt) beoefend... 'en er werden in verschillende klassen afbeeldingen uit onze Kijk en Leerboekjes gebruikt'*. (De vier deeltjes 'KIJK en LEER' voor het 'aanschouwingsonderwijs' zijn samengesteld door de fraters Valerius Maas en Melanius Melis.)

Een tweede wereldoorlog... voorbereiding van de "grote volksverhuizing" in 1955

De Tweede Wereldoorlog (1940-1945) brengt veel kommer en kwel over het

Instituut. Zijn bewoners spartelen er zo goed mogelijk doorheen. In 1943 overlijdt fr. Valerius die, naast de fraters Hyacinthus en Albanus, een pionier van het dovenonderwijs is geweest. In 1945 wordt fr. Camillus Dirix directeur. Een benoeming met verstrekkende gevolgen, want hij zal zorgen dat het KIDS *"niet langer geprangd blijft in een al te nauw korset"*. Na aftastende gesprekken over de plaats voor het nieuwe KIDS, over grondaankoop en vooral over geldmiddelen kan in het jaar van de eeuwfeestviering (1951) stilaan vaste vorm worden gegeven aan de uitvoering van langgekoesterde plannen. Om geld in het laatje te krijgen, volgen talrijke bedeltochten. Frater Camillus, *"Don Camillo"* op de fiets, raakt bekend in heel Limburg.

De eeuwfeestviering werd groots opgezet. De ouverture is ook veelbelovend, maar tijdens de academische zitting veranderen de *"feestklanken in doods klokken"*. Onmiddellijk na het uitspreken van zijn feestrede overlijdt onze algemene overste, fr. Prudentius van Grootel.

Hasselt 1955 - 2001:

Een nieuw elan

29 april 1955 is de datum van de canonieke oprichting van de gemeenschap Maagd der Armen, in Hasselt. De fraters arriveren er met spullen die het overhuizen waard zijn. Voorlopig blijft het behelpen, maar er is *'ruimte in overvloed... en dat verzacht veel materieel ongemak!* Fraters en jongens passen zich snel aan de nieuwe omgeving aan en stilaan krijgt het KIDS een gerieflijker en gezelliger uitzicht.

Het leerlingenaantal groeit gestadig. Het aantal fraters volgt (voorlopig nog) die trend. In 1960 werken er al dertig fraters in het KIDS. Fr. Camillus heeft de grote vlucht van het Instituut niet meer mogen meemaken. Hij overleed in 1960, menselijkerwijze gesproken veel te vroeg.

127

Voorgevel van de nieuwbouw (1955) te Hasselt. Links naast de ingang herinnert een kleine gedenkplaat aan de eerstesteenlegging. De tekst luidt: "DIT HUIS IS EEN GETUIGENIS HOE EDELMOEDIG LIMBURG IS. DEZE STEEN WERD GEPLAATST DOOR ZIJNE EXC L ROPPE. GOUVERNEUR DER PROVINCIE. 8.9.1953".

In 1955 namen de zeven laatste frater-medewerkers afscheid van het instituut te Hasselt. Bij die gelegenheid werd het monument "DE FRATERNITEIT" onthuld en aangeboden.

Waarschijnlijk heeft hij de tol betaald voor zijn al te zware inzet ten bate van het nieuwe KIDS.

Grote bloei en uitstraling

Na het overlijden van fr. Camillus wordt fr. Aloysio algemeen directeur (tot 1986). In het midden der zestiger jaren zijn ingrijpende veranderingen te noteren: de overkomst van de dove meisjes uit het Instituut van de zusters te Maaseik en de invoering van de zgn. Suvag-methode. Professor Guberina uit Joegoslavië propageerde deze op motoriek en ritme gebaseerde methode van taalverwerving voor doven. Vooral fr. Hubert Stoks heeft met de mogelijkheden van deze onderwijsmethode gewoekerd. Toevallig contact met E.H. Van Uden van St.-Michielsgestel leidt tot de kennismaking met de reflecterende moedertaalmethode. In 1980 flakert de oude problematiek over het gebruik van gebaren weer op. Het eerste lekenpersoneel treedt aan

vanaf de zestiger jaren. Er wordt geïnvesteerd in moderne leermiddelen en uitrusting. Ook heeft er een ingrijpende reorganisatie van het bestuur plaats. Na het bouwen van een nieuwe Beroepsschool wordt het KIDS tenslotte intern helemaal verbouwd.

Een nieuwe roerganger

In 1986 neemt de heer G. Brants, de eerste leek, het roer over van fr. Aloysio. In 1968 aangeworven als orthopedagoog, wordt hij in 1980 pedagogisch directeur en zes jaar later algemeen directeur. Uit een lang gesprek met directeur Brants kunnen we - wegens opgelegde beperkingen - slechts een paar in het oog springende zaken vermelden. Een constante in de geschiedenis van het KIDS is het blijvend zoeken naar de beste methodes en naar nieuwe technologieën, vooral wat de taalverwerving aangaat. De fraters probeerden steeds up-to-date te zijn. De

meesten van hen waren self-made-men die de klok rond ten dienste stonden van de kinderen. Die opdracht is nu in deeltaken uit elkaar gevallen, waardoor het mogelijk wordt professioneler te werken.

Het MPI (Medisch Pedagogisch Instituut) is een totaalgebeuren geworden van: instituut, scholen, bezigheidstehuis (Meulenberg/Wolfsdonk), geïntegreerd onderwijs en thuisbegeleiding. De zorgverstrekking van het KIDS strekt zich uit over ongeveer 500 gezinnen. Bijna 300 personeelsleden zijn betrokken bij dit totaalproject. Menselijke warmte, genegenheid en hartelijkheid vormen een basisvoorwaarde voor de opvoeding. Directeur Brants heeft het KIDS steeds mogen ervaren als een open huis, waar de gasten zich snel thuis voelen. Die nestwarmte typeert het Instituut. De cultuur van de hartelijkheid is een erfenis van de fraters die we niet teloor mogen laten gaan na hun definitief afscheid van dit 'liefdewerk' in 1995.

Het KIDS: als een mozaïek...

Tallose medebroeders en leken gaven en geven hier het beste van zichzelf ten bate van de mindervalide mens. Iedereen droeg en draagt daartoe zijn steentje bij. Een mozaïek van duizenden steentjes: blauwe, groene, gele, rode... Van dichtbij zie je hoe mooi elk steentje is. Neem je wat afstand, dan blijken al die stukjes samen een prachtig schilderij op te roepen met een verhaal dat geen van die steentjes op zichzelf kan vertellen. Honderdvijftig jaar KIDS ten dienste van mensen is als een mozaïek! Alle fraters en medewerkers samen vormen een schitterend kunstwerk van liefdevolle zorg voor dove, spraakgestoorde, blinde, autistische of anderszins gehandicapte medemensen. En dan doet het er niet toe of al hun namen hier genoemd zijn. Samen openbaren ze Gods gezicht aan de wereld.

In memoriam:

ELS HUYSMANS-CRASBORN
(°1912 - +2005)

Els Huysmans-Crasborn is een van die personen die decennia lang hun stempel gedrukt hebben op het Maaseikse verenigingsleven.

Voor de oorlog al speelde ze een leidende rol in de zwemclub die in 1938 gesticht was bij Repriels. Toen na de oorlog de halfvastenstoet werd georganiseerd, was zij een van de energiekste medewerkers van de wijk Bosstraat.

Ze was ook politiek geïnteresseerd: ze was bestuurslid van de liberale partij, daarna PVV, ten slotte VLD, bestuurslid van de liberale vrouwen en van de liberale gepensioneerdenvbond.

Een hobby van haar was het borduren van vlaggen: zo hebben o.a. de liberale jongeren, de gepensioneerden en de schermclub "Vast als Eyck" een vlag van haar gekregen

We zullen haar niet vergeten.

Marcel Cuyx

Maaseiker Natuur

Beemdkroon (*Knautia arvensis*)

130 Frans Keijers

Wandelend langs de oude Maasdijken in Maaseik en Heppeneert kan men in de zomer genieten van een prachtig palet met bloemenkleuren: wit, geel, rood, blauw, paars ze zitten er allemaal in.

Een van de bloemen, die me zeer lang intrigeert, omwille van een zeer eigenaardige reactie, is een licht paarse bloem uit de familie van de kaardenbol (*Dipsacaceae*). De plant heet tegenwoordig in het Nederlands: **Beemdkroon**, ze hoort thuis in het geslacht **Knautia**.

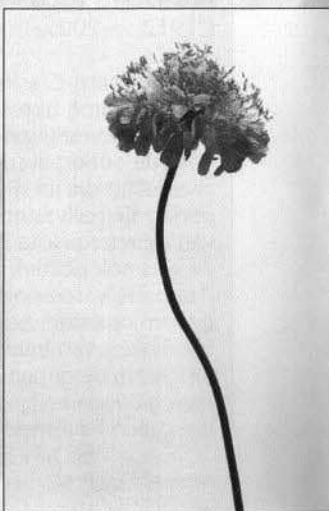
Het is een kruidachtige plant van 60 cm hoogte, de bladen zijn tot 20 cm lang, vierdelig en diep ingesneden (de allerbovenste bladen en de onderste zijn niet ingesneden!).

De bloemen staan in een plat hoofdje, dat een doorsnede heeft van 2 tot 4 cm, de omwindselblaadjes reiken tot halverwege de rand van het hoofdje en zijn eerder breed. De bloemen hebben een licht lila kleur en soms zijn ze wit of geel gekleurd (afhankelijk van de pH-waarde van de standplaats?). Het zijn

kleine bloemen tot 1,5 cm lang, de randbloemen van het hoofdje zijn sterk stralend en ook wat groter. De bloemkroon heeft vier ongelijke slippen. De plant is behaard en daardoor grijsgroen.

Je moet dus toch wel goed kijken om al deze kenmerken te ontdekken en om de plant niet te verwisselen met een andere plant uit dezelfde familie: Duifkruid. Beemdkroon is vrij algemeen in het Limburgs rivierendistrict, dus langs de Maas en dus ook in Maaseik. De eigenaardige reactie, die voor

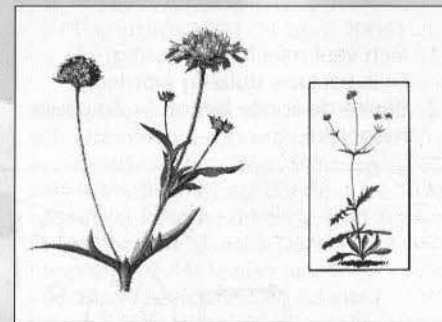

mij de plant zo intrigerend maakt, is de verkleuring van de bloemen van **lichtpaars naar fel groen**, wanneer men hete tabaksdamp over de bloemen blaast.

Je moet nu niet onmiddellijk terug beginnen te roken om te test te doen, maar je kan misschien eens gaan uitvissen waarom deze verkleuring optreedt. In de oude uitgave van "Heimans, Heinsius en Thijsse's Geïllustreerde flora van Nederland" schrijven de auteurs: "de inwerking van de ammoniak uit de tabaksmok is waarschijnlijk de oorzaak." Het zou me erg blij maken als iemand van de lezers van de Maaseikenaar een volledige verklaring voor dit verschijnsel zou kunnen geven. Waarschijnlijk is het te vinden bij de verandering van de pH van de celvloeistof van de bloemen, een

soort indicatorreactie dus. Als je op zoek gaat naar Beemdkroon let dan op dat je de plant niet verwisselt met Duivekruid of met Zwarte knoop, deze laatste hoort zelfs niet tot dezelfde familie. Veel bloemenplezier in onze Maaseiker natuur!

R.Fitter, A. Fitter en M. Blamey: Elseviers nieuwe bloemen gids 1984: De wilde bloemen van Noordwest - Europa
Dr. J. Mennema, e.a.: Heimans, Heinsius en Thijsse's Geïllustreerde flora van Nederland (23e geheel herziene druk 1994)
J.H. Kern, Th.J. Reichgelt, e.a.: Heimans, Heinsius en Thijsse's Geïllustreerde flora van Nederland (20e druk 1960).

Maaseiker spreekwoorden, zegswijzen en gezegden

132 Tony Van Wijck

Tränen die du lachst
brauchst du nicht zu weinen!
(Duits gezegde)

1. Iech veul miech hieël aardig.
(= Ik voel me duizelig worden.)
2. Bènnè de korste kieëre. (= Zo gauw mogelijk)

3. Van tieën kieëre nieëge.
(= Gewoonlijk. Meestal)
4. Zi-jne kieës neet laote pakke.
(= Zich niet laten doen.)
5. Zoe rot es kieës. (= Rot)
6. Dae haet dao geine kieës van ge-
ieëte. (= Daar heeft hij geen verstand
van.)
7. In de kirk geboeëre zeen. (= Steeds
vergeten de deur dicht te doen.)
8. 't Zeen allemaol gein heilige di-j nao
de mèss goeën. (= Je kunt niet
iedereen vertrouwen.)
9. De kirk in het midde laote.
(= De gulden middenweg kiezen.)
10. Dae kump in gein kirk of klóws.
(= Hij is een ongelovige.)
11. Iech kan dao geine kop aan kri-jge.
(= Ik begrijp er niets van.)
12. Kop doon. (= Op kop fietsen of
lopen.)
13. De bèss op di-j köpkje gevalle!
(= Je bent niet goed wijs.)
14. Ôrges kop in hóbbe. (= Ergens zin in
hebben.)
15. Mi-jn oeëre tówt. (= Zegt men als
men denkt dat iemand over je
roddelt.)
16. Zich ein oeër laoten aannèjje

- (= Zich iets laten wijsmaken.)
17. Emes het vel uver de oeëre trèkke.
(= Iemand bedriegen.)
18. Klein pötsjes hóbben groeëte oeëre.
(= Opgelet: kinderen luisteren mee.)
19. Ze vrieëte miech de oeëre van de
kop. (= Ze eten te veel op mijn
kosten.)
20. Emes de oeëre van de kop zaegde.
(= Zeuren.)
21. Emes get neet aan de oeëre hange.
(= Iets verzwijgen.)
22. Op z'n oeëre kri-jge. (= Klappen
krijgen.)
23. Stöp in de oeëre hóbbe. (= Niet
willen luisteren.)
24. 't Kump miech doeër mi-jn oeëren
ówt. (= Ik ben het beu.)
25. Dae dab zich achter de oeëre.
(= Hij heeft problemen.)
26. De oeëre laoten hange. (= De moed
verliezen.)
27. Emes get in de oeëre bloeëze.
(= Iemand iets op de mouw
spelden.)
28. Van zi-jn oeëre make. (= Van zijn
neus maken.)
29. Emes de oeëre van de kop zaegde.
(= Aanhoudend zeuren.)
30. Sevves zèt iech di-jne kop tösse
twieë oeëre. (= Gezegde om
kinderen bang te maken.)
en.....
31. Det het uch good geit! (= Maaseiker
afscheidsgroet.)

In memoriam

133

FERNAND DEHENNIN
(5 augustus 1921-21 april 2005)

Plots stopte de tijd, een hart stond stil. Onnoemlijk veel vragen zonder antwoorden. Deze West-Vlaming, zoon van de architect die de Maaseiker kazerne tekende, had zich in Limburg en Maaseik goed ingeburgerd. Hij was er jaren voorzitter, bestuurslid en lid van verschillende plaatselijke, provinciale en nationale vaderlandse verenigingen. Ook sportief was hij verdienstelijk in de scherm- en turnclub van Maaseik. Zoals het gisteren eens was, zal het morgen nooit meer zijn. Er blijven de leegte en de vele mooie herinneringen voor hen die achterbleven.

Jaak Bergers

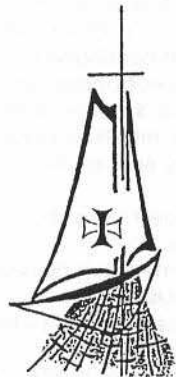

De eerste kruisbroeders in Maaseik, 1476 - 1500¹

134 dr. Roger Janssen o.s.c.

De broederschap van St.-Jacob in Maaseik nam in 1462 het initiatief om de kruisbroeders uit te nodigen om in Maaseik een klooster te stichten. De orde aarzelde om op dit aanbod in te gaan: tot dan toe was geen enkele Maaseikenaar ingetreden bij de kruisbroeders en ook nu was hiervan geen sprake. In de buurt lagen overigens al verschillende kloosters van de orde: Venlo (vanaf 1399), Roermond (vanaf 1422), Maastricht (vanaf 1437) en Kolen (vanaf 1438). Het generaal kapittel machtigde de priors van de kloosters van Venlo, Maastricht en Luik om te onderzoeken of in Maaseik een vruchtbaar kloosterleven mogelijk was. Blijkbaar brachten zij een ongunstig advies uit.

In 1474 knoopte de broederschap van St.-Jacob nieuwe onderhandelingen aan. De leden waren erin geslaagd het patrimonium van de broederschap gevoelig te vermeerderen. Waren zij op de hoogte van een ongeschreven regel binnen de orde, dat een klooster moest uitzien naar een nieuwe stichting, wanneer het aantal conventuelen te groot werd? Dat was namelijk het geval

in Maastricht. Van 1437 tot 1466 verbleven er nooit meer dan tien kruisbroeders. In 1462 telde het convent acht leden, in 1468 vijftien en in 1474 eenentwintig.

Twee jaar later namen de kruisbroeders van Maastricht namens de orde de kapel van de broederschap over en stichtten een klooster. De stadsmagistraat verleende de nieuwe stichting enkele voorrechten: vrijstelling van corveediensten, vrijstelling van de wacht op de stadsmuur, vrijstelling van belastingen en van accijnzen op wijn en bier. In ruil vroeg de stedelijke overheid van de kloosterlingen het bidden van het goddelijk officie en vooral het gedurige gebed voor de overledenen van de stad. Van de kerkelijke overheid, de kapitteldeken van Aldeneik, kregen de kruisbroeders het begrafenisrecht voor de kloosterlingen, hun familie, hun weldoeners en voor de knechten en geregelde commensalen die de kloosterkerk als hun laatste rustplaats uitkozen. Andere pastorale taken, die de kruisbroeders werden toebedeeld, waren het toedienen van de sacramenten, de predikatie (behalve op zon- en feestdagen, wanneer er in de parochiekerk werd gepreekt), het vieren van alle feesten van de orde en het houden van één of twee processies per jaar om de patroonheilige van de

broederschap van St.-Jacob eer te bewijzen. De kruisbroeders zouden de getijden zingen voor de zielenrust van de voorouders en ouders van de Sint-Jakobsbroeders. Verder zouden zij pelgrims tijdelijk onderdak verschaffen en ook zouden zij hulp verlenen in de zielzorg in de stad Maaseik.

Voor een echte kloosterstichting kwam het aanbod van de broederschap nog te vroeg. Een echt klooster bezaten de kruisbroeders niet en vóór 1500 werd er ook geen gebouwd. Bij de kapel bevonden zich enkele huizen, die onderdak boden aan het convent. Het convent van Maastricht aanvaardde de stichting weliswaar, maar het stuurde onvoldoende conventuelen naar Maaseik. Om het klooster toch te bevolken verplaatste het generaal kapittel telkens één of twee kruisbroeders uit Aken, Maastricht, Luik, Sint-Agatha, Hoorn, Buzançais, Lannoy, Bentlage, Schwarzenbroich en Osterberg naar Maaseik. Zij spraken de plaatselijke taal

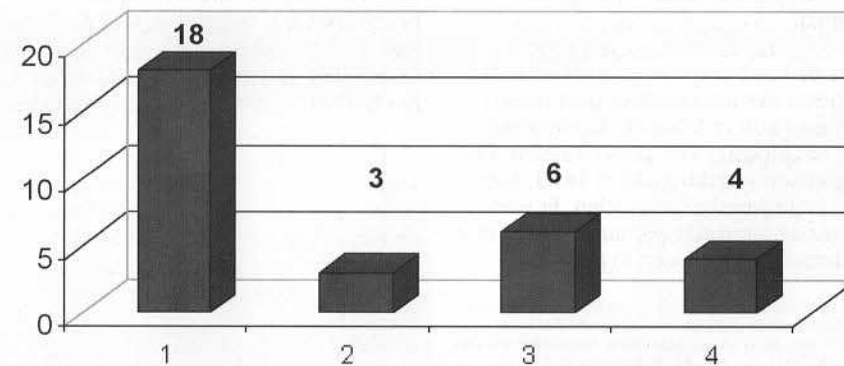
niet en vonden hun plaats niet in de Maaseikse samenleving.

De eerste rector, *Willem Welters van Horst*, trad in bij de kruisbroeders van Venlo en verbleef er van omstreeks 1453 tot 1458. Daarna verplaatste het generaal kapittel hem voor vier jaar naar Ivoy-Carignan. Vervolgens werd hij conventualis van Maastricht tot 1476 om vanaf 1476 tot aan zijn dood als overste in Maaseik te fungeren. Welters genoot aanzien binnen de orde: alvorens rector te worden van de nieuwe stichting in Maaseik, was hij prior geweest in Venlo, Carignan en Maastricht en definator van de orde in 1462, 1464, 1466, 1468, 1470, 1472 en 1474.

Winandus van Roermond volgde Welters op als overste in Maaseik. Hij was ingetreden in Schwarzenbroich. In 1478 werd hij aangesteld tot prior van Maaseik. Dit ambt bekleedde hij tot aan zijn dood op 6 oktober 1485. Blijkbaar was hij het generaal kapittel in gunstige zin opgevalen, vermits hij in 1484 tot

135

Aantal kruisbroeders in Maaseik, 1476-1500

Legenda:

1 = aantal kruisbroeders

2 = in Maaseik ingetreden kruisbroeders

3 = voor één jaar naar Maaseik gezonden

4 = meer dan vijf jaar in Maaseik

definitior werd gekozen en in 1485 tot visitator. Hij werd begraven in het kapittelhuis van de kruisbroeders van Roermond.

Willem van Mosmalen (Momalen) was de derde overste in Maaseik. In 1493 verliet hij Maaseik voor een bestemming, die we (voorlopig) niet kennen. Van 1502 tot 1509 was hij prior in Dinant. Ook hij genoot aanzien binnen de orde, vermits hij definitior werd in 1500, 1506 en 1508.

Zeno Rengers volgde Willem van Mosmalen in 1493 op als prior in Maaseik. Rengers was een kruisbroeder van Bentlage. Gedurende drie jaar was hij prior in Maaseik. Waar hij de volgende zes jaar verbleef, weten we niet. In 1502 keerde hij terug naar Bentlage, waar hij op 12 april 1503 overleed.

Balthasar van Bruyninghen (Gruyninghen) volgde Rengers in 1496 op. Vermoedelijk bleef hij prior tot ca. 1500. Alleen zijn naam bleef bewaard. Hij werd opgevolgd door Theodorus van Eindhoven, een kruisbroeder van Schwarzenbroich. Hij was prior tot 1507 en keerde daarna terug naar Schwarzenbroich waar hij in 1518 overleed.

Naast de hierboven genoemde oversten woonden dertien kruisbroeders tussen 1476 en 1500 in Maaseik. Gemiddeld telde het klooster vier conventuelen. Een hoogtepunt werd bereikt in 1483, toen er zes kruisbroeders woonden. Er waren echter ook jaren dat er maar twee of drie kruisbroeders verbleven in Maaseik.

¹ **R. Janssen**, *De kruisbroeders van Maastricht en van Maaseik in de vijftiende eeuw: geen hechte maar wel een losse band*. in: *De Maasband*. Maasketen Jan van Eyck, 2001, pp. 69 - 81; **R. Janssen & P. Winkelmolen**, *Repertorium Canoniorum Regularium Ordinis Sanctae Crucis 1248 - 1840*. Maaseik, Geschiedkundige kring "Clairlieu", 2002.

Lezers schrijven ons

Geachte Heer,

In "De Maaseikenaar" XXVI nr. 3 van 1995 trof ik een foto aan van "De eerste toeristische gidsen te Maaseik".

Een aantal van deze mensen was nog onbekend. Ik neem aan dat dit ondertussen opgelost is.

Ik kan een aantal namen bevestigen: (baat het niet zo schaadt het niet)...

1. JOHNNY SPOOREN
- 4 THEO WINTERS
- 5 HUGO PEUMANS
- 6 PAUL WIEERS
- 15 JOSE (?) VAN AELBROUCK
- 16 JAN PEETERS
- 18 CHARLIE VAN CAUWELAERT
- 21 GUY GOOSSENS
- 22 LAMBERT HAELDERMANS
- 24 RENE VANCLEEF

De namen ken ik omdat dit allemaal klasgenoten van mij waren die door Pater Sangers in die tijd waren opgetrommeld om de cursus te volgen. (Bijna de volledige lichte internen en externen van de stad van bij de Kruissheren.).

Groeten,
Jan Rutten

Over de Maas, de Sloot, Labaer en de Weert

De vroegere Maashandel

Martin Boonen

Eeuwenlang is het verkeerstechnisch beeld van Limburg voor een overwegend deel bepaald geweest door de Maas en vormde deze rivier de belangrijkste verkeersader waarlangs zich vanaf de vroege middeleeuwen een economisch

leven kon ontwikkelen dat medebepalend is geweest voor het ontstaan van de Maassteden. Doorheen het gehele Limburgse gebied was de Maas bevaarbaar, boven Venlo voor grotere schepen en beneden Venlo alleen voor kleinere vaartuigen.

De handelsweg die de Maas vormde, was in de middeleeuwen van groter betekenis dan alleen voor de aangrenzende oevergebieden. Door de verbinding van de Maas met de Waal in het noorden bij Heerenaarde konden de Maasschippers de Rijn bevaren en zodoende steden als Keulen bereiken, wat op de Maaslandse handel sterk stimulerend heeft gewerkt.

Nog in de 16de eeuw was de Maas een belangrijke handelsweg, ondanks de concurrerende rol die de landwegen stilaan aan belang deed winnen. Langs de Maas werd graan uit Gulik aangevoerd, hout uit de bosrijke Ardennen naar het noorden vervoerd,

kolen en ijzer uit het Luikse, kalk en mergel uit Maastricht, graniet en andere natuursteen uit Namen. De Maaslandse architectuur zou trouwens zonder deze aanvoer er anders hebben uitgezien. Vanuit het noorden brachten de Maasschepen vis, zout, zuivelproducten en koloniale waren naar onze contreien ⁽¹⁾

In de loop der jaren ontwikkelde zich in al de Maassteden een kleine, maar welgestelde groep van Maasschippers. Om schipper genoemd te worden moest men eigenaar zijn van een "coppelye", eigenlijk een verzameling van drie vaartuigen bestaande uit een schip met een laadvermogen van ongeveer

138

100 ton en voorzien van een roef, daarbij een kleiner schip van 60 ton, het "paetschip" genoemd en tenslotte nog van een klein pont. Wegens de lage waterstand van de Maas, vooral gedurende de zomer was een schipper op sommige plaatsen vaak verplicht zijn lading te lichten in een boot met een geringere diepgang, vandaar de noodzaak om over drie verschillende vaartuigen te beschikken.

Het roefschip kon een hoogmast zijn of een *hoogars*. Voor het eerste type had men 5 à 7 paarden nodig, terwijl voor het tweede 2 à 4 paarden volstonden. Haast al de boten die door de Maasschippers werden gebruikt, waren vervaardigd op de werven van Luik of Visé.

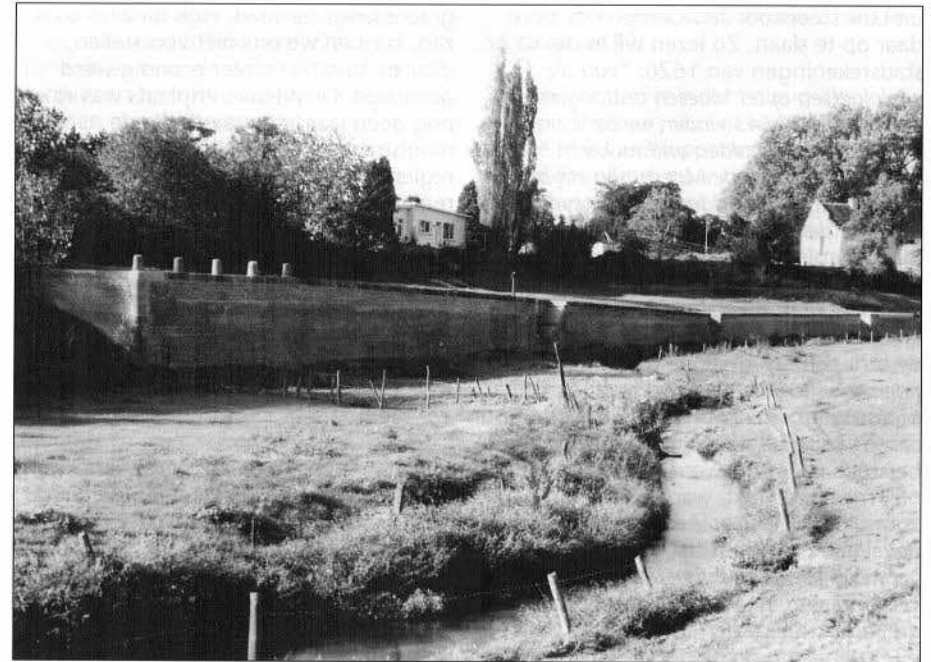
Wat het varen zelf betreft dient men te weten dat stroomafwaarts de schepen meedreven op de stroming, terwijl er soms ook zeilen gebruikt werden. Stroomopwaarts dienden de schepen door paarden te worden getrokken. Deze paarden werden door *lijnknachten* langs het *lijnpad* op de oever geleid. Op bepaalde plaatsen veranderde het lijnpad wel eens van oever, waardoor de paarden met de pont naar de andere oever moesten worden gebracht.

Vlak bij de oevers van de rivier lagen er schippersherbergen. Deze dienden niet alleen om de schippers en hun knechten de gelegenheid te geven om te overnachten, men kon er ook de paarden wisselen. Bekende herbergen te Maaseik waren De Blauwe Handt, aan de Bleumerpoort, de *Leeuwerik* in Aldeneik en *Labaer* buiten de Bleumerpoort.

Dr. Roebroek heeft er in zijn bekende studie op gewezen dat zich in de 16de eeuwse Maashandel een reeks wijzigingen hebben voorgedaan die voor de economische structuur van onze steden verstrekkende gevolgen hadden. Deze wijzigingen beperkten zich niet alleen tot een toename van het Maasvervoer wegens de groei van de Luikse uitvoer, doch ze waren er ook de oorzaak van dat de traditionele Maasschipper die tot dan een handelaar was, uitsluitend de functie van vrachtvervoerder ging uitoefenen. Hierdoor verminderde uiteraard de kapitaalcracht van de schipper en gingen de steden tussen Luik en het Hollandse Dordrecht een minder belangrijke rol spelen in het Europese handelsgebeuren ⁽²⁾.

Uit deze 16de eeuw zijn ons enkele namen van Maasschippers bekend. Zo voerde *Dirk Engelen*, geboren in Wesseme, maar burger van Roermond, o.a. olie van Venlo naar Maaseik, waar hij ook twee zoutmagazijnen had opgericht, één op het Groot Klooster bij de zusters Agneten en een ander in het huis *De Roos* aan de Markt. Deze Dirk Engelen overleed in 1579 te Maaseik aan de pest. Uit diezelfde periode kennen wij ook de Maaseiker schipper *Reyner In de Betou* en zijn broer die met de schepen van hun moeder voeren ⁽³⁾.

Uit de 17de eeuw kennen we wat meer schippers: *Pieter Gielissen*, *Peter Swillens*, *Dirck Geurts*, *Dirick Boonen*, *Joachim Driessen*, *Geurt Janssen alias Tulleners en zijn zoon Pauls*, *Boudewijn Bussy*, *Tonis Driessen*, *Nelis Gielen*, *Joris Janssen*, *Pieter*

139

Caris, *Geurt Bongers*, *Steven Gelders*, *Houbie Houbie* en *Peter Piroes* ⁽⁴⁾. Tegen het einde van de eeuw was ook Joannes van Naemen uit Den Gulden Arent bezitter van een aak en twee ponten, doch of hijzelf het beroep van schipper uitoefende is niet zeker.

De Losplaats

Toen in 1980 de loskade bij Labaer gerestaureerd werd, kon men in de kranten de meest fantastische overdrijvingen lezen. Hier aan de Sloot hadden vanaf de late middeleeuwen toen de Maashandel tot bloei kwam, de schepen aangelegd die met hun ladingen de Maaseiker bevolking welvaart en rijkdom brachten. Jammer voor deze romantische hang naar al wat middeleeuws is, maar de losplaats aan de Sloot werd eerst aangelegd in 1770. De oudst gekende aanlegplaats voor Maasschepen in Maaseik bevond zich niet aan de Sloot zoals door veel auteurs wordt aangenomen, doch vlak bij de

Bleumerpoort, ongeveer ter hoogte van de huidige brug. In de onmiddellijke nabijheid bevond zich de schippersherberg *De Blauwe Handt* waar heel wat schippers op hun lange tocht rust en verpozing vonden. Het was in diezelfde herberg dat in 1579 de Roermondse schipper Dirck Engelen aan de pest overleed. Het was dus vlak voor de Bleumerpoort dat de schepen aanmeerden.

Voor het *Mercktschip*, dat voor regelmatige verbinding met Maastricht zorgde, moest echter elk ander schip, geladen of niet, er de nodige plaats vrijlaten. Overtredingen werden gestraft met een boete van 5 goudgulden. Ook mochten er ter plaatse op de oever geen goederen gestouwd worden, tenzij de goederen die voor het *Mercktschip* bestemd waren ⁽⁵⁾.

In de richting van Heppeneert langs de oever bevonden zich de zogenaamde 11 *coolplaatsen*, terreinen door de stad ter beschikking van de schippers gesteld die

uit Luik steenkool aanvoerden om deze daar op te slaan. Zo lezen wij in de stadsrekeningen van 1626: "van die coolplaatsen opter Maesen ontfangen 11 gulden⁽⁶⁾. In 1643 vinden we de vermelding: 78 gulden ontfanck van Coelplaatsen aen de Maese, sijn elfft int geheel, beginnende langhs den steynwegh affwärts der Maese⁽⁷⁾.

Bij de losplaats aan de Bleumerpoort bevond zich ook enige infrastructuur, zoals onder andere de bock, een soort kraan voor het laden en het lossen van de schepen. In 1758 werden de *naemsche steenen van den bock aen de Maese* weggehaald om er de stadsmuur aan de brug bij de Hepperpoort mee te herstellen. De bok werd immers toch niet meer gebruikt, want enkele jaren voordien in 1753 was de aanlegplaats op bevel van de magistraat verlegd. Het laden en lossen van de schepen veroorzaakte al te vaak grote schade aan de *Batten*, die gezien de plaats zo dicht bij de stadsmuren bij hoog water voor de nodige overlast kon zorgen. Van dat ogenblik af mocht er niet dichtter bij de stad gelost worden, dan op de plaats waar "die alde sluyse" gestaan had⁽⁸⁾.

De losplaats bij de Sloot

In de jaren die daarop volgden verhuisde de losplaats naar Heppeneert en wel aan de Sloot, een oude Maasbedding, waarlangs al eeuwen de Zanderbeek zich een weg naar de Maas zoekt en waar zich thans nog steeds de gemetselde loskade bevindt.

In 1773 kocht de stad daar vlak achter de schippersherberg *Labaer*, van kanunnik Vlecken uit Luik en zijn broer advocaat Vlecken een perceel land "diendende tot aenlanding der schepen". Voor het perceel betaalde de stad een bedrag van 30 patacons of 120 gulden, plus 5 stuivers godspenning⁽⁹⁾. Aan de prins-bisschop werd gevraagd deze besluiten te *approberen*. Op het terrein werd de nodige accommodatie geschapen, onder andere werd er een weg voor de schippers aangelegd en een

gracht langs de vaart. Hoe dit alles eruit zag, kunnen we ons niet voorstellen, daar de situatie er later grondig werd gewijzigd. De nieuwe losplaats was er en nog geen jaar later vaardigde de magistraat van Maaseik volgend reglement uit voor deze nieuwe haven, reglement dat uiteraard ter goedkeuring naar Luik werd gezonden.

- ledere schipper van een klein schip of pont diende om te lossen 5 stuivers te betalen.
- voor een spitsbeck of aeck betaalde men 10 stuivers;
- voor grotere schepen: 1 gulden
- vreemde schippers betaalden het dubbele tarief
- schepen die langer in Maaseik gemeerd bleven, betaalden per week het enkele havenrecht⁽¹⁰⁾.

Nog in 1824 gedurende het Hollands Bewind werd er een nieuw reglement aangaande de Maaseiker haven gepubliceerd.

- Alle schepen mogen alleen maar gelost en geladen worden aan de Sloot.
- Op de open plaats aldaar mogen alleen goederen gestapeld worden die bestemd zijn voor het laden of lossen.
- Aan het *klein Dijksken* mag er voortaan niet meer met paard en kar gereden worden⁽¹¹⁾.

Bij een eerste overtreding liep de schipper een boete op van 5 gulden, boete die bij een tweede overtreding verdubbeld werd.⁽¹²⁾

In 1844 werd de Maaseiker losplaats aan de sloot nog steeds gebruikt, hoewel de glorie van de Maasvaart al lang tot het verleden behoorde. Datzelfde jaar ruidde de stad een perceel gemeentegrond voor een stuk bij de Sloot van het echtpaar Swilliens, toen woonachtig *Op Labaer*. Het verworven stuk zou dienen om een nieuwe weg naar de losplaats aan te leggen⁽¹³⁾. Kort nadien was het met de Maasvaart gedaan en in de 20'er jaren van de

vorige eeuw was de losplaats aan de Sloot ontwaard tot de verplichte standplaats voor de woonwagens van de leurders en kermislui die hier in Maaseik kwamen overwinteren.

Schippersherbergen

De belangrijkste schippersherberg in de 18de eeuw was het huidige Huize Labaer. De stadsrekeningen van 1748 maken melding van een zekere Henricus Labaer van Boch die datzelfde jaar het Maaseiker burgerschap verwierf en daarvoor de gebruikelijke 2 gulden betaalde. Elf jaar later is er sprake van een Sieur Labaer die voor de schippers het eten "moeste veirdigh maecken". Labaer huysinghe was toen 41 roeden groot⁽¹⁴⁾.

In 1835 verkocht Jan Antoon Labaer de woning met de stallingen, waaronder ook een brouwerij voor een bedrag van 2500 fr. aan Maria Magdalena Brouwers, echtgenote van Adam Swillens⁽¹⁶⁾. Het echtpaar zou nog vele jaren de herberg uitbaten, doch de dagen van de Maasvaart waren geteld en de herberg was gedoemd te verdwijnen. In 1893

was het goed met aanhorende 2 ha 1 a 58 ca groot⁽¹⁷⁾.

Een andere, iets minder belangrijke schippersherberg was gevestigd in het laatste huis van Heppeneert en werd *De Krauw* genoemd, naar de familie Decrae, die het etablissement uitbaatte. De herberg ontstond eerst in het begin van de 19de eeuw, vroegere bronnen maken er tenminste geen melding van. Omstreeks 1846 was de herberg het eigendom van Renier Decrae, zelf een Maasschipper en gehuwd met Mechtildis Schoofs⁽¹⁸⁾. Na hem werd het pand bewoond door zijn schoonzoon Henri Brouns, in 1825 getrouwd met Lucie Decrae

Meer noordelijk, in Aldeneik lag tenslotte de Maasherberg De Leeuwerik, waarvan de eigenaar-uitbater tevens veerman was van de kleine overzetboot aldaar.

Volledigheidshalve dient hier ook de herberg *De Spaanjerd* vermeld te worden, hoewel deze zich even over de grens met de buurgemeente Ophoven

bevindt. De plaatsnaam *Spaanjert*, een plaatselijke variant van *Spanjaard* dankt de herberg aan een feit van 500 jaar geleden. In 1543 vestigde het Spaanse leger zich in het naburige Stevensweert, een strategische plaats, want van daar beheersten de Spaanse troepen de Maas en konden zij de Staatse passage via de Maas naar de vesting Maastricht volledig beheersen en blokkeren. Op de kaart van de beroemde Hollandse cartograaf Blaeu van 1640 ziet men in Ophoven gedrukt staan "de maes van de Spaensche hier toegepaelt". Het is aan deze Spaanse aanwezigheid dat de herberg, al in 1769 ook Het witt Peerdt genoemd, zijn exotische naam *De Spaanjert* te danken heeft.

142

De Sloot

De Maas is een sterk meanderende rivier. Over heel haar lengte vormt zij ontelbare kronkels en bochten met als gevolg dat zij, totdat in de 19de eeuw grote delen ervan gekanaliseerd werden, frequent van bedding veranderde. Deze veranderingen zijn op vele plaatsen nog steeds in het landschap te herkennen en de talrijke oude Maasarmen die Limburg rijk is, getuigen er nog steeds van en kenmerken voor een deel het landschap van de Maasvallei.

De belangrijkste vroegere Maasbedding op het grondgebied van Maaseik vormt *de Sloot* in Heppeneert.

In deze oude bedding vond de Zanderbeek een nieuwe weg naar de Maas en merkwaardig genoeg kreeg ze een nieuwe naam: *de Sloot*. Gewoonlijk wordt dit woord gebruikt voor een door mensen gegraven lang en smal water dat tot afscheiding of tot afwatering dient. Taalkundig is het woord verwant met het werkwoord *sluiten*. Hier zien we echter dat het woord verwijst naar een natuurlijke waterloop.

De Sloot is dus niets anders dan de bovenloop van de Zanderbeek, die in haar benedenloop *Diepbeek* wordt genoemd.

Wanneer vlak bij de monding van de sloot, bij *Huize Labaer* een eerste bruggetje werd gebouwd, is niet bekend, maar we mogen veronderstellen dat dit al vlug na de verplaatsing van de Maas gebeurde. De uiterst vruchtbare gronden van de *Weert* werden vanzelfsprekend zo vlug mogelijk in gebruik genomen. Wel weten we dat midden 19de eeuw het toenmalige bruggetje vernield werd. Wat was er namelijk gebeurd? Door de uiterst strenge winter van 1860 was het water van de sloot tot één massieve ijsmassa bevroren. Toen deze ijsmassa bij het intreden van de dooi begon af te drijven, was het bruggetje tegen de enorme druk niet bestand en werd het volledig meegesleurd.. Dit weten we uit de persoonlijke notities van de heer Streignard, een man die ervan hield allerlei persoonlijke invallen, soms uiterst nuchter, soms niet vrij van fantasie, aan het papier toe te vertrouwen. In een bewaard gebleven schriftje noteerde Steignard het volgende, wij vertalen uit het Frans:

"Te nemen voorzorgen in verband met de veiligheid van de brug over de Maas. Het lot dat de brug over de Sloot vroeger heeft ondergaan, zou de nieuw aan te leggen brug ook wel eens te wachten kunnen staan, vermits er nog altijd kans bestaat dat er zich ooit nog eens een Slootschol kan vormen.

Deze enorme ijsschol die gewoonlijk in haar geheel uit de Sloot afdrijft, vernietigt alles op haar doortocht. Om zulke ramp te voorkomen zou men in het midden van de Slootbedding een zeer grote steen kunnen plaatsen, waartegen de ijsschol dan in stukken zou breken.

Of dit advies door de waterbouwkundigen werd opgevolgd, durven we te betwijfelen

De Weert

Tussen de oude en de nieuwe Maasbedding, tussen Maas en Sloot ontstond zodoende een typisch riviereiland. Zulk riviereiland, ontstaan

door een richtingverandering van het water, wordt een weert genoemd. Oudhoogduits *warid*, Middelnederlands *Wert*, *weert*, *waert*. Daar echter wegens latere richtingveranderingen van de Maas het eilandaspect van deze gebieden vaak niet meer in het oog springt, heeft het woord weert hoe langer hoe meer de betekenis gekregen van weideland bij een rivier of ingedijkt gebied. Denk maar aan het woord de uiterwaarden. Van weert-namen is het Maasland uiteraard goed voorzien, om enkele voorbeelden uit de omgeving te citeren: de stad Weert, Stevensweert, de Bichterweert in Rotem, Vissersweert of Daniëlsweert.

De Weert in Heppeneert bestond uit drie onderscheiden gebieden. Vooreerst was er de Sint-Catharinaweert, het meest noordelijke deel, genoemd naar de patrones van de parochie Maaseik. Deze grond behoorde zoals alle aanwas oorspronkelijk toe aan de prins-bisschop van Luik die hem voor een jaarlijks bedrag van zes gulden aan de stad verpachtte, totdat hij hem in 1588 aan de stad verkocht. Vandaar ook de benaming *De Stadswaert*, waarmee het gebied dikwijls werd aangeduid.

Over de *Hepperweert* ook wel de Grote Weert genoemd, vinden we een eerste vermelding in 1457. Het gebied dat omstreeks 1600 uit 120 percelen bestond waarop toen een 100-tal koeien graasden, was zoals veel andere velden in Heppeneert een vorstelijk vrijleien van de abdis van Thorn, zodat de bezitters jaarlijks aan deze adellijke dame grondlasten moesten betalen. Toen omstreeks 1680 de eigenaars van de Hepperweert verplicht werden ook aan Maaseik een schatting te betalen op hun eigendom, gingen deze niet akkoord wat aanleiding gaf tot een merkwaardig proces dat jaren aansleepte en dat zelfs het hoogste Hof van Beroep van het Duitse keizerrijk haalde in Wetzlar.

Een derde benaming, die vooral in de 19de eeuw gebruikelijk was, is de *Geërfdensweert* waarbij het woord geërfde de persoon aanduidt die eigenaar is van een erf, van een stuk land. Dit deel van de weert strekte zich uit van het *Hamont* in Heppeneert tot aan de *Drenk aan de Maas*. De naam wijst duidelijk aan dat deze weide verdeeld was in een aantal percelen van verschillende eigenaars. De belangrijkste van hen was het Bureau voor Weldadigheid, dat in 1840 een groot gedeelte ervan afstond aan de staat voor het aanleggen van een dijk.

Tot daar enkele gegevens over de Maas, de Sloot, Labaer en de Weert, bekende namen voor iedere Maaseikenaar en voor iedere bedevaarder op weg naar Heppeneert.

143

Geraadpleegde bronnen

1. W.Jappe Alberts en H.P.H. Janssen, *Welvaart in Wording*, Den Haag, 1964, p 217
2. Roebroek, Hoe hebben vaart en handel op de Maas zich ontwikkeld vanaf de middeleeuwen tot het einde van de 18de eeuw. In: *Studies over de sociale economische geschiedenis in Limburg*. Jaarboek van het Sociaal-economisch Centrum voor Limburg. XV, 1970, p 51-85.
3. Meulleners J.L. De scheepvaart in het tegenwoordige hertogdom Limburg tijdens de beroerten in de 16de en 17de eeuw. In: *PSHAL* 1886, p 99
4. Magistrale Rolle 3.2.1646 SAM Ook: Marcel en Stan Hendriks, "Arnold Morrees, Maasschipper uit Nijmegen, verkoopt zijn schepen met inhoud te Maaseik in 1693 aan Joannes van Naemen, eigenaar van Den Gulden Arent". in: *De Maaseikenaar* 2004, nr 3, p 122-128.
5. M. Boonen, Het Mercktschip, in: *De Maaseikenaar*, 2002, nr 4, p 217-223
6. Registrum Statutorum, f 48, nr 244, RAH
7. Stadsrekeningen 1626-1627, f 5
8. Stadsrekeningen 1643-1644, f 6
9. Magistrale Rolle 19.11.1753
10. Gichten 29, f 191
11. Magistrale Rolle 19.12.1774
12. Administratief Memoriaal v.d. Provincie Limburg 1820, nr 70
13. Régistre de la Mairie nr 27, SAM
14. Schepencollege nr 480
15. Magistrale Rolle 12.5.1759
16. Boenderboek Maaseik f 99
17. Notaris Quisthoudt 30.1.1835
18. Maas- en Kempenbode 16.4.1893
19. Notaris Schoolmeesters 4071, nr 22

Viering 75 jaar KAV-Maaseik: 28.05.05

144 Ria Dirx-Mulkens

Het Bestuur, van links naar rechts: (foto: Gilbert Willems)
Annie Rutten- Ria Mulkens- Marianne Cremers- Ida Bejas- Thérèse Capals- Mia Vanhove- Josée Roex-
Frieda Verstraeten- Marie-Jeanne Fens- Josée Vancleef- Lisette Abbate- Zr. Ludovica- Ria Gorissen-
Danielle Bijns

75 jaar KAV-Maaseik: een belangrijk gegeven om dankbaar bij stil te staan.

Vandaag tellen we in onze afdeling 110 leden en hebben we 18 bestuursleden, die nog steeds op zoek gaan om vrouwen te boeien.

Wat is er dan toch zo boeiend aan KAV, hoor ik u vragen?

KAV biedt in de *eerste* plaats een mogelijkheid tot *anderen ontmoeten*.
Mag ik jullie enkele vragen voorleggen?

- Wat zin heeft het om een mooie en dure GSM te hebben als je geen mens vindt om naar te bellen?
- Wat zin heeft het om te weten wie in welke soapserie verliefd is op wie als je

niet weet wie je naaste buur is?

- Wat zin heeft het om heel vakkundig de mooiste handwerkjes te kunnen maken als je dit aan niemand kan tonen?
- Wat zin heeft het om alle nieuwsberichten te volgen zonder anderen te vinden om eens over de maatschappij te praten?
- Hoe zou je nog weten dat God van je houdt als er geen mens is die met je spreekt?

KAV heeft hier in onze parochie al 75 jaar aan vrouwen kansen gegeven tot ontmoeten. Soms gebeurt dit op één van onze feesten, het gebeurt als je kernlid je het ledenblad brengt en je meetroont naar één of andere activiteit. Hoeveel vriendschappen zouden er in de loop der jaren niet gegroeid zijn binnen KAV? Op deze manier ontstaat een fijn netwerk binnen een gemeenschap van mensen die elkaar kennen. Je ziet het niet, maar toch...

Dit gegeven van elkaar kennen, maar ook een luisterend oor zijn voor elkaar, elkaars lief en leed delen, is voor mij één van de fundamenten van KAV.

Een *tweede* fundament binnen KAV vind ik de mogelijkheid tot *ontplooiing*.

- Je kookkunst verfijnen, nieuwe gerechten leren maken: hoeveel vrouwen vinden het niet fijn om hun gezin eens te verrassen met iets nieuw op tafel?
- Je kennis bijscholen op vele vlakken, bvb. over taal, computer, GSM of gezondheidsthema's.
- Werken aan je gezondheid door je op een gezonde manier te ontspannen: denk maar aan activiteiten rond bewegen, wandelen, fietsen, t'ai chi...
- Je culturele bagage verhogen door een museumbezoek, een tentoonstelling of een cultuurreis.
- Je gedachten ontwikkelen rond geloven, rond maatschappij...
- Steeds weer nieuwe technieken leren voor je creatieve en knutselende vingers.

Maar ook groeien vanuit jezelf komt aan bod. Als kernlid bvb. ben je bereid je méér te engageren en leer je snel andere vaardigheden zoals je gedachten formuleren tijdens een vergadering, voor een publiek spreken, je bewegen op een podium, leren organiseren en samenwerken, creatief bezig zijn voor een mooie tafelversiering, een leuke uitnodiging, een prachtig bloemstuk...

Een *derde* fundament in onze KAV is: *iedere vrouw is welkom*.

- Je hoeft bij ons geen diploma voor te leggen; je mag gewoon zijn wie je bent...
- Je mag bij ons komen in een rode, gele of groene jas...Met een ziekenkasbrilletje of een dure montuur...
- Met een zongebruind velletje of net iets donkerder van jezelf...
- Alleenstaanden, gescheiden...

Het maakt immers niets uit. Als je bij ons wilt thuishkomen ben je welkom.

Een *vierde* fundament van KAV vind ik: *verantwoordelijkheid opnemen*. Begaan zijn met mensen wil ook zeggen: je inzetten.

Binnen ons bestuur doen we dit door te proberen een interessant jaarprogramma uit te werken, maar ook door onze activiteiten goed te verzorgen. Inzetten doen we eveneens door mensen een helpende hand te reiken en eventueel hen de weg te wijzen naar professionele hulpverlening. Begaan zijn met mensen doe je ook door ervoor te zorgen dat het binnen onze gemeenschap goed gaat. Het is verheugend vast te stellen dat er heel wat KAV-vrouwen vrijwilligerswerk doen zoals bij Kind en Gezin, Missiekring, Wereldwinkel, Ziekenzorg, in de parochie zelf..., ja zelfs in de politiek vind je geëngageerde KAV-sters! Vrouwen die stappen durven zetten en op vele manieren mee hun verantwoordelijkheid opnemen voor een betere samenleving.

145

Als je mij dus nog eens vraagt wat ik zo boeiend vind aan KAV, zal ik je één antwoord geven: MENSEN. Gewone mensen met hun hele rijkdom, die samen werken aan die mooie droom voor een betere wereld. Dank voor en proficiat aan al deze vrouwen!

Ria Mulkens
Voorzitster KAV-Maaseik

Wist ge....

- * onze medewerker Jaak Bergers onlangs werd bekroond met een medaille van het ministerie van de Vlaamse gemeenschap omwille van zijn inbreng gedurende de laatste 25 jaar (1980-2005) in de werking van de Kunstkring Arnold Sauwen van en te Stokkem.
- * dat vanaf 2 mei 2005 volgende belangrijke uitbreiding van de openingstijden van het Stadsarchief geldt: het archief is te vinden in het Administratief Centrum Maaseik, Lekkerstraat 10. De openingsuren zijn: maandag van 9u. tot 12u. en van 13u. tot 16u, dinsdag van 14u. tot 18u. en andere dagen: op afspraak via T. 089/560 560 (vragen naar Francine Beirnaert).
- * dat door de heren Matiheu Daemen, oud-stadbibliothecaris en onze vaste medewerker Rik Nulens een uitgebreid stamboekonderzoek werd gedaan naar de familie BAS. Rik Nulens is o.a. de zoon van Wies Bas uit Maaseik. De studie bevat 224 bladzijden met vele foto's en familieanekdotes. Het prachtige boek is te verkrijgen bij M. Daemen, Peter Benoitstraat 1 bus 1 te Hasselt tegen € 30 + € 4 (verzendkosten). Het banknummer van M. Daemen is 458-6557591-85.

In memoriam

PIERRE PAUMEN
(6 januari 1944- 26 april 2005)

Een zachte hand, een laatste blik, geen woord, een verdoken traan en na je heengaan ongrijpbaar stil, zo stond het aangrijpend op zijn bidprentje. Deze echte Maaseikenaar blijft in veler harten bewaard, zeker bij zijn vrienden van de blaaskapel 'De Knapkookbloezers'. Dankbaar om wie hij was, droevig omdat hij er niet meer is en vertrouwend elkaar ooit weer te zien, schikken wij een ruiker met de mooie herinneringen die wij nooit willen vergeten. Wat vroeger of later, we gaan allemaal, die zwak zijn als het halmpje, die sterk zijn als staal.

Jaak Bergers

Werkgroep Veldeke Literair

Tony Van Wijck

De inschri-jftermi-jn vuur de Veldeke Literatuurprijs 2005 stuit vanaaf nów oeëpe. Deze wedstri-jd is bedoeld óm 't sjriftelik gebrówk van dialek te bevordere en aan auteurs de kans te beeje zich te mieëte met anger sjri-jvers in de Limburgse dialekte. Aan de wedstri-jd van dit jaor is gein thema verbónje. Ederein kan dus nao eige kääs 'n óngerwerp pakke det kan goeën uver speciaal gelegenhede (geboorte, trouwe, sterve, dageliks lieëve, enz.) tot aan kënjergedichte of -proza tów.

Aan 't in te sjikke werk is waal 'n limiet gestèld. Vuur proza lik de grens op maksimaal 2500 wäärd, vuur poëzie is 't maksimum 100 regels per gedich. Zoe wi-j alti-jd is de vuurwaerde det 't origineel werk mó't zeen det neet iëerder is gepubliceerd.

'n Bekwaom zjurie kri-jg de werke ter beoerdeiling. Vuur de ówteindelike winner/ winnares likt e bedraag klaor van € 500,- en e kunstwerk van Desirée Tonnaer. Anger genomineerde kri-jge 'ne kadobon en 'n oorkonde.

De inschri-jftermi-jn slut op 15 september 2005 en de fieëtelike prijsówtreiking zal zeen op 13 november in Wieërt.

Vuur 't reglement of wujjer informatie kunste terech op de Veldeke-website www.veldeke.net of bi-j óngerstaonde kontakpersoeëne. 't Gebroewk van de Veldekespelling haet de vuurkääor, mer is neet doerslaaggieëvend bi-j de zjуреering.

Veldeke hoopt door deze wedstri-jd ouch de jónger generaties ówt te dage óm hun gedachte in e verhaol of gedich in dialek op pepeer te zette. Dit is ein van de weinige mäögelikhede óm 't sjri-jve in dialec 'ne kieër krities te laote beoerdeile.

De organisatie van de Literatuurprijs vilt ónger verantwoording van de "Werkgroep Veldeke Literair".

De kontaktadresse zeen:

- * Veldeke website: www.veldeke.net
- * E-mailadres: harfo@home.nl
- * Postadres: Veldeke Literatuurprijs 2005, Postbus 3527, NL 6017 ZG Thorn
- * (: Jan Moonen (Ned) 0495-537790 of Har Bokken (Ned) 0475-561780

Reglement Veldeke Literatuurprijs 2005

1. Dialectteksten

Deelname staat open voor schrijvers van literaire teksten in een van de Limburgse dialecten. Eerder gepubliceerde teksten (in het Veldeke-tijdschrift of in andere uitgaven elders) komen niet in aanmerking voor deelname. Bij constatering achteraf van eerdere publicatie volgt diskwalificatie en zal de prijs teruggegeven moeten worden. Inzendingen die bewerkingen zijn van teksten uit de standaardtaal of een andere taal zijn toegestaan, mits zij een extra originele literaire waarde toevoegen, letterlijke vertalingen worden niet geaccepteerd. Teksten waarin citaten

verwerkt zijn, zijn toegestaan indien zij aan de dialecttekst een meerwaarde toevoegen; de verwerkte citaten moeten ook kwantitatief in een reële verhouding staan tot de originele ingezonden dialecttekst.

2. Spelling

Het ligt in het streven van Veldeke Limburg dat inzenders zoveel mogelijk de Veldeke-spelling toepassen. Dit is echter niet bepalend voor de eindjurering. Bij nominatie en/of publicatie behoudt Veldeke zich het recht voor de spelling aan te passen aan de vastgestelde Veldeke-spelling.

3. Auteursrechten

148 Ingezonden literaire werken blijven maximaal één jaar na uitreiking van de Literatuurprijs voor publicatie beschikbaar, hetzij voor het Veldeke-tijdschrift of voor andere uitgaven van de vereniging. Bij publicatie wordt de auteur schriftelijk benaderd om eventueel de lay-out en dergelijke door te spreken. Ten aanzien van gedichtencycli kan er een kwalitatieve keuze gemaakt worden uit het geheel; hierbij geldt dat bij selectie de cyclus waaruit gekozen is wordt vermeld.

4. Communicatie

Bij nominatie en eventuele publicatie wordt de auteur op de hoogte gebracht. Over de beoordeling en de verslaglegging door de jurycommissie kan niet worden gecommuniceerd.

5. Categorieën

Inzending staat open voor de categorieën proza en poëzie. Ten aanzien van de omvang geldt dat voor proza een maximum gesteld wordt van 2500 woorden. Voor poëzie-inzendingen geldt een maximum van 100 regels per gedicht. Indien er voor een cyclus wordt geopteerd dient deze structurele en inhoudelijke samenhang te hebben. Inzendingen mogen niet onder motto of (gelegenheids)-pseudoniem zijn. Dit is vooral bedoeld om de competitie open en fair te houden.

6. Prijzen

Naast een eerste, tweede en derde prijs kan de jury overgaan tot eervolle vermeldingen van ingezonden werk. Bestuurs- en juryleden en de eerste-prijswinnaar van het jaar tevoren worden uitgesloten van bekroning. Dit geldt niet voor eventuele selectie voor publicatie zoals onder 3 genoemd.

7. Inzenddatum en presentatie

Inzendingen na de gepubliceerde uiterste inzenddatum worden niet beoordeeld. De jury ziet zich gedwongen onleesbare of nauwelijks leesbare teksten terzijde te leggen. Het verdient de voorkeur om teksten in getypte vorm (lieft via diskette of e-mail) in te zenden.

8. Publicitaire activiteiten

De genomineerden, c.q. de prijswinnaars, moeten op voorhand bereid zijn hun medewerking te verlenen aan persinterviews en andere publicitaire activiteiten. De inzenders verklaren zich bereid eventueel hun werk tijdens de prijsuitreiking te laten voordragen door een ervaren declamator. Dit om de kwaliteit van de presentatie te garanderen.

9. Varia

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist het vigerende bestuur of de daartoe door het bestuur gemachtigde organisatie. Door in te zenden verklaart de deelnemer zich accoord met de in dit reglement opgenomen bepalingen.

Veldeke Literatuurprijs 2005

21-03-2005

Pater Sangerskring

PROGRAMMA TWEEDE HELFT 2005

Jan Rutten

Na een actieve eerste jaarhelft, die wordt afgesloten met de uitstap naar Neuss (Novaesium) aan de Rijn, uitgewerkt door bestuurslid Guus Janssen, rusten we in de vakantie en werken we aan een programma voor de tweede helft van 2005.

1. SEPTEMBER: TRIPTIEK CONGO

- men kan dit als een geheel beschouwen, maar aan elke activiteit kan men perfect apart deelnemen. Dit drieluik bestaat uit:

1.1. WOENSDAG 14.9.2005 CAUSERIE

"GESCHIEDENIS VAN BELGISCH CONGO"

door: Jos Henckens

1.2. ZONDAG 18.9.2005 DAGUITSTAP

TERVUREN AFRIKAANS MUSEUM "HET GEHEUGEN VAN CONGO" EN GEGIDST BEZOEK AAN BRUSSEL (O.A. DE WIJK MATONGE).

1.3. DINSDAG 20.9.2005 CAUSERIE

"DE KRUISHEREN IN CONGO" (DE GESCHIEDENIS ERVAN MET AANDACHT VOOR DE MARTELAREN

VAN BUTA).

Door: E.H. Roger Janssen en ooggetuigen E.H. Jan Bierens en E.H. Jan Gorissen.

2. ZATERDAG 8 OKTOBER 2005 - BEZOEK AAN EEN MAASEIKSE WIJNBOUWER MET DEGUSTATIE.

3. DONDERDAG 13 OKTOBER 2005 INTERLIMBURGS DICTEE

(Samenwerking met Openbare Bibliotheek en Maasketen Jan Van Eyck)

4. ZATERDAG/ZONDAG 29 EN 30 OKTOBER 2005 : INTERLIMBURGSE BOEKENBEURS EN

UITREIKING PATER SANGERSPRIJS. (Samenwerking met Maasketen Jan Van Eyck)

Voor november en december zitten er enkele lezingen in de planning. Nader nieuws hierover volgt na de definitieve bevestiging door de sprekers.

Verdere details volgen na uitwerking ervan.

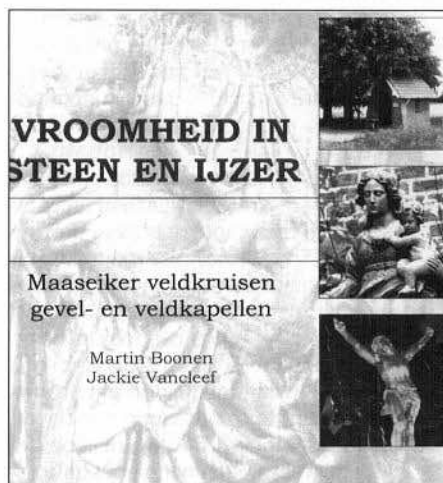

Maaseikenaren publiceren

150 Jaak Bergers

Een zoveelste verzorgde uitgave van de Werkgroep Documentatie Maaseik kreeg als titel "Vroomheid in steen en ijzer" en als ondertitel "Maaseiker kruisen, gevel- en veldkapellen".

Martin Boonen en Jackie Vancleef hebben de bestaande, bedreigde, verdwenen en gerestaureerde Maaseiker kruisen en kapellen in dit prachtige kleurenfotoboek

beschreven en samengebracht. Er is een gedoofde aandacht voor deze getuigen van volkse devotie. Toch betekenen ze soms heel wat voor een beter begrip van een tijdsmentaliteit die voorbij is. Het werk wil een nieuw puzzelstukje zijn van de veelzijdige en bonte lokale geschiedenis. Martin Boonen heeft met volgehouden

geduld een zorgvuldige beschrijving gegeven, de juiste context geschetst en het oog van de fotograaf Jackie Vancleef legde de kleinste details vast op de gevoelige plaat. Niet alle kapellen noch kruisen zijn kunstwerken. Enkele zijn wel architecturale kunstwerkjes. Zij behoren tot het kleine, historische erfgoed dat niet mag verdwijnen. Elk van deze monumentjes heeft zijn geschiedenis. De mens van de vorige eeuw had een grotere eerbied voor het sacrale en de geheimzinnige natuur dan wij nu. Jammer genoeg staan heel wat nissen leeg en zijn andere het slachtoffer van vandalisme. De samenstellers van de publicatie hopen iedereen te overtuigen van de noodzaak ook dit deel van ons historisch erfgoed te vrijwaren van verdere vernieling en verwaarlozing. Wil je wat meer weten over een kapel of nis in je buurt of straat, over een veldkruis waaraan je voorbijkomt tijdens je regelmatige jogging- of fietstocht, dit werkje (54 blz.) biedt je betrouwbare en praktische hulp. Ten slotte nog dit: gravend in het verleden, ontdek je steeds weer nuttige hints voor de toekomst. Besteladres en prijs: Documentatiecentrum Maaseik, Eikerstraat 3 of Toeristische Dienst, Stadhuis, Markt 1: € 7,50.

**

Het Heilig-Kruiscollege, één van de oudste colleges in het Vlaamse land, bestaat in 2005 honderdvijftig jaar en dat wordt uiteraard gevierd met een aangepast feestprogramma. Er wordt ook een jubileumboek gepubliceerd met als titel 'Nu moet je blij en vrolijk zijn

... 150 jaar College van het Heilig Kruis in Maaseik'. Naast een uitgebreid overzicht van de geschiedenis van het college van 1855 tot nu, is er in deze uitgave ook ruim aandacht voor sfeerbeelden en getuigenissen over gisteren en eergisteren. In het boek staan er bovendien gesprekken met oudlerlingen en een overzicht van alle leerkrachten en leerlingen van de voorbije 50 jaar. Een hele ploeg schrijvers, onder wie Roger Janssen,

Martin Boonen en Jaak Bergers, al vele jaren tekstleveranciers van ons blad, stak heel wat tijd in opzoekings- en redactiewerk. Het College van Neroeteren komt er eveneens aan bod, het volleybal, de KSA, het internaat, de Crea-avonden en nog zoveel meer. Uniek is dat bij het boek een DVD geleverd wordt met alle klasfoto's van 1955 tot nu. Wie die wil, kan nu al voorintekenen op het boek dat op een formaat van 23 bij 30 cm, ruim 300 pagina's zal tellen en rijk geïllustreerd wordt met massa's foto's en documenten.

Het College, het eerste vernerlandste college in Vlaanderen sedert het schooljaar 1909-1910, betekende heel wat voor de beide Limburgen en zeker voor het noordoosten van Belgisch Limburg en het Maasland. De kruissheren begonnen in 1621 in Maaseik een kloosterschool, die in 1644 werd omgedoopt tot een Latijnse school. In 1797 werden zij door de Franse revolutionairen uit Maaseik verjaagd maar in 1855 keerden zij terug vanuit hun twee laatste kloosters in Nederland: Uden en Sint-Agatha en bouwden er een nieuw college. Duizenden jongeren studeerden er al die jaren en beleefden er goede en kwade dagen. Al die herinneringen kunnen zij bij het lezen van deze uitgave opfrissen en herbespreken. Tot 1 augustus kost het boek in voorintekenaarsprijs 18 euro. Het kan besteld worden door 18 euro over te schrijven op 068-2419384-37/IBAN :BE 35-0682-4193-8437/BIC: GKCC BE BB t.n.v feestcomité 150-jarig jubileum, Pelsersstraat 33, 3680 Maaseik, telefonisch 089/564.173 of via de website van het College: www.collegemaaseik.be

151

Toponymisch praatje:

Een vreemde wegnaam in Heppeneert

152 Martin Boonen

Stel je voor: je woont in het Engelse Wales en je wil een toponymisch praatje schrijven over enkele gemeentenamen in je buurt. Namen als Bettws-y-Coed, Bodelwyddan, Dwygyfylche, Clwyd, Pwllheli, Pen-y-Gwryd. Het vereist al de spraakorganen van een getrainde body-builder om zonder blijvend letsel deze namen uit te spreken, laat staan ze te verklaren. Geef mij maar namen als Siemkensheuvel, de Snellewind of de Kalleplaats om stukjes over te schrijven.

Maar toch, ook in ons Maaseik kan je soms oog in oog komen te staan met de allervreemdste naamkundige raadsels. De eenzame wandelaar die het rumoer van de markt wil ontvluchten, die de stilte en de rust zoekt bij het Onze-Lieve-Vrouwke van Heppeneert, hoort daar toevallig de naam vallen *De Ti-jne Goudswaeg*. Hem wordt door een plaatselijke bewoner verteld dat het de naam is voor de veldweg aldaar vanaf het kapelletje aan het begin van de Scherestraat tot aan Nuchelenhof. En van dezelfde zegsman krijg je een

prachtige verklaring van die vreemde naam te horen. Volgens de plaatselijke overlevering trok vroeger langs deze weg jaarlijks de sacramentsprocessie en de gelovigen baden er *De Tien geboden Gods*. Daarom werd de weg *De Tien geboden Gods* genoemd, wat dialectisch verbasterd werd tot *De Ti-jne Goudswaeg*. Een mooie verklaring is het wel en een prachtig voorbeeld van volksetymologie, maar voor meer zekerheid zijn wij toch maar oude geschreven bronnen gaan raadplegen in de hoop de vroegere, oorspronkelijke vorm van de naam te vinden.

In een notariële akte van 1664 vonden we de benaming *Thiende Gaetswech*, in 1786 schrijft de griffier van de Maaseiker schepenbank *den Thiende gaenswegh* en in 1782 schijnt men de betekenis van de naam niet meer te begrijpen en is er sprake van *den Tingatswegh*.

Uit de oudste vorm blijkt duidelijk dat *Het Tiendegat* oorspronkelijk een veldnaam was bestaande uit het woord *gat* (dialectisch *gaat*) wat wijst op een laagte, een bodeminzinking. Het eerste lid *tiende* behoeft echter iets meer uitleg. De tienden waren al sinds de 9de eeuw een soort belasting die de landbouwers aan de kerk moesten betalen voor het onderhoud van kerkgebouw en pastoor. Ze bestond erin dat een tiende deel van de opbrengst moest betaald worden. Men onderscheidde de grote tienden op de opbrengst van de belangrijkste gewassen en de kleine tienden op de opbrengst van boomgaard en huisdieren. Rijkere kloosters en abdijen beschikten daarom over een tiendeschuur waar de tienden werden opgeslagen. Zo hebben we in Maaseik nog steeds de tiendeschuur van de zusters Agneten in de Sionstraat. Gedurende de Franse tijd werd deze soort cijns afgeschafte en vervangen door de huidige vorm van grondbelasting. Grote delen van Heppeneert waren tienden verschuldigd aan de abdis van het adellijk stift van Thorn, die dit recht

jaarlijks verpachtte aan één van de burgers van Maaseik. Zo lezen wij in 1595 *"Lant aent Tienden Gaet van Mevrouw van Toer*. In 1700 is er sprake van *Ghijs Jegers gewese pachter der Thyende van Madame de Abbedisse van Thoorn tot Heppeneert*, terwijl in 1766 dezelfde tienden gepacht werden door Lyna Labaer en Arnold Palmans. De oude veldnaam en de huidige naam van de weg is dus meteen duidelijk: de weg naar het laaggelegen land waarvoor de tienden moesten betaald worden aan de adellijke abdis van Thorn. Maar de volkse overlevering over de weg waar de Tien geboden Gods door processiegangers gebeden werd, blijft een mooi verhaal. Het onthouden waard.

Guardandoti, Cresce L'Allegria

Hubert Aendekerck

Maaseik, schitterende parel uit de Middeleeuwen, met in jouw midden 't standbeeld van Jan en Hubert Van Eyck en erboven enkele cirkelende meeuwen.

Ontsproten uit oude eik langs de boorden van de Maas, als ik naar je kijk ontwaar ik de sierlijkheid van 'n antieke vaas.

Straten waarin 'n walm van eeuwen is blijven hangen laten 't hart naar destijds verlangen.

Knapkoek is jouw handelsmerk, enig in zijn soort en het geheim van het gemaakte werk blijft voor altijd 'n gegeven woord.

Op de hoek van de Bosstraat verrijst de Nootstal in volle luister, nog feller geaccentueerd door de gloed van de morgenzon op zijn gelaat, terwijl de bla'ren van de lindebomen hem begroeten met stil gefluister.

Ik laat mijn blik nog even zweven over zoveel Maaslandse Stijl, elk huis bergt nog 'n vroeger leven, ook dat van wijlen dokter Vanderzijl.

Umberto
Alla Chiesa.
22-11-2003

Admiraal Robins en Maaseik

154 Mathieu Meuwissen.

Admiraal Robins was geen Maaseikenaar in de echte zin van het woord maar was toch zo nauw verbonden met de stad Maaseik dat de loopbaan van deze verdienstelijke man hier wel mag aangehaald worden. Zijn roots lagen trouwens in Maaseik waar zijn moeder

Gertrude Metten uit het gezin van Mathieu Metten en Anna Vos, uit de Hepperstraat, stamde. Zij huwde met de Luikenaar Joseph Robins en gingen wonen in Herstal. Vader Robins was de zoon van een wapenmaker en moest normaliter het bedrijf overnemen. Dit lag hem echter niet en hij studeerde voor boekhouder en dat werd zijn beroep. Hij oefende nochtans terzelfder tijd de wapenmakerij uit, waar zijn hart lag, en kende een zekere faam zodat heel wat wapenliefhebbers bij hem kwamen aankloppen wegens het uitstekend werk dat hij leverde.

Lambert Robins werd te Herstal geboren op 1 september 1901. Als knaap verbleef hij veel in Maaseik, bracht er meestal zijn vakanties door samen met zijn broer en zuster. De gezonde Maaslandse lucht werd verkozen boven de grauwe, rokerige lucht van het industriële Herstal en tijdens W.O.I was er ook meer voedsel aan de Maaskant te vinden dan in de grootstad Luik.

Het verblijf in Maaseik gedurende W.O.I was echter te wijten aan het feit dat vader Robins een patriot was die de oprukkende Pruisen wilde mijden. Hij bracht zijn familie naar Maaseik en is dan alleen via Nederland naar Engeland vertrokken voor de ganse duur van de oorlog.

Zeer merkwaardig is hier het parallelisme tussen vader en zoon, zoals we verder zullen lezen: beiden huwden een vrouw uit Maaseik en beiden verbleven een oorlog in Engeland terwijl hun respectievelijke families in Maaseik een oorlog doorbrachten.

Tijdens zijn verblijf in Maaseik als jongeling had Lambert zijn ontspanning in het vissen in de thans overwelfde "Graaf", een brede stadsgracht die maar 25 meter van de grootouderlijke woning lag. Wat later wierp hij zijn lijn uit in de Maas, iets wat hij zijn leven lang kwam doen als hij er maar enigszins kans toe zag. Dat werd zelfs zijn voornaamste

L. Robins met zoon en grootmoeder in de Hepperstraat (1938)

ontspanning in zijn latere drukke loopbaan.

Hij had ook een speciale band met zijn grootmoeder, die door een val haar verder leven in een rolstoel moest doorbrengen. Hij was haar eerste kleinkind uit de grote familie Metten.⁽¹⁾

Lambert Robins was een uitstekende student die na zijn humaniora aan het St. Lambertuscollege van Herstal aanmonsterde als leerling-aspirant ter lange omvaart op het Belgisch schoolschip "L'Avenir". Na zijn diploma behaald te hebben scheepste hij in op verscheidene koopvaardij schepen waar hij na het vereiste aantal maanden vaart

en telkens mits een examen het al vlug tot 'luitenant ter lange omvaart' bracht. Hij was in dienst bij de "Compagnie Maritime Belge" toen hij vier jaar later kapitein ter lange omvaart werd.⁽²⁾

Intussen had Lambert nog dikwijls Maaseik bezocht, zo dikwijls zelfs dat hij er zijn hart verloor aan Madeleine Vinckenbosch, de charmante dochter uit het "Hotel du Commerce". Dit hotel was gelegen op de hoek van de Bosstraat en de Prinsenhoflaan.⁽³⁾ Zij huwden en kregen een zoon Hughes.

Doch er dreigde oorlog. Robins was ook reserve-kapitein bij de artillerie en werd in die hoedanigheid gemobiliseerd in 1939 maar al dadelijk vrijgesteld als marineofficier in de vaart.

Op 10 mei 1940 was hij op weg van Noorwegen naar Antwerpen met de "Mafuta" maar gezien de oorlogsverklaring werd koers gezet naar Liverpool ipv naar Antwerpen. Madeleine en haar zontje, die hun woonst hadden in Antwerpen, waren op 10 mei 1940 in Maaseik omdat Lambert toch op reis was. Zij verbleven dan bij de zuster van Madeleine nl. Maria (Maya) Vinckenbosch die gehuwd was met François Marbaise die een steenkapperij runde in natuurstenen, arduin, grafzerken enz. Het bedrijf was gevestigd achter het woonhuis op de Prinsenhoflaan. De Duitsers vielen zo vroeg Maaseik binnen dat ze geen tijd kregen om naar Antwerpen te vluchten. Zij bleven bij Maya tot 1942 om dan iets verder op de Prinsenhoflaan een woning te betrekken.

Lambert werd in Groot-Brittannië onder de wapens geroepen en bleef van mei 1941 tot juni 1942 op Gibraltar met een geheime missie. Bij zijn terugkeer naar Groot-Brittannië werd hij bij de Royal Navy gevoegd. Als gezagvoerder van de "René Paul" voerde hij menige opdrachten uit die meestal geheim

Prins Albert, Prinses Paëla en commodore Robijns na het verlaten van de mijnenveger « Van Haverbeke », die door de Verenigde Staten aan de Belgische Zeemacht werd overgedragen.

dienden te blijven. Door een aantal reizen tussen Lissabon en Engeland bracht hij in samenwerking met de Belgische ambassade en weerstandsnesten o.m. 110 Belgen, die via Spanje en Portugal uit België waren gevlucht, naar Engeland.

Een van de opdrachten is welbekend en bezorgde hem een gunstige faam. Met de kustvaarder "René Paul" diende hij een zeer kostbare lading van 500 ton wolfram (waarde 80.000.000,- fr. uit die tijd), een materie nodig om kanonnen te vervaardigen, naar Gibraltar te brengen. Dit was een delicate taak die hij, niet zonder risico, met succes volbracht. Immers juist voor het vertrek werd hem medegedeeld dat de Duitse inlichtingdienst van Admiraal Canaris op de hoogte was van deze vracht en dat een U-boot op patrouille lag voor de Portugese kust. Robijns die rechtstreeks naar Engeland moest varen, bracht de plannen van de vijand in de war door in plaats van Noordwaarts, Zuidwaarts te

varen naar Gibraltar om later zonder hinder Engeland te verwoegen.

Intussen was hij wel bezorgd om zijn vrouw en zoon. Madeleine kreeg in 1942 in Maaseik een persoon op bezoek die voorstelde moeder en zoon via Spanje naar Engeland over te brengen. Gezien het risico en het feit dat ze niet wist of ze die man betrouwen mocht, werd het voorstel niet aanvaard. Na de oorlog is gebleken dat Lambert die man inderdaad had gestuurd.

In 1944 was hij "Vlootloods" in dienst in de Royal Navybasis van Scapa Flow.⁽⁴⁾ Robijns werd benoemd tot korvetkapitein in 1944 en keerde met de bevrijding onmiddellijk naar België terug. Maaseik werd op 22 september 1944 bevrijd en 10 dagen later, op 2 oktober, (na speciale toelating van de nog strijdende Britse Overheid) zag hij na meer dan 4 jaren zijn familie terug. Tevens ging hij het graf van zijn geliefde grootmoeder groeten die in 1943 gestorven was.

Hij verhuisde met de familie naar Oostende waar hij nog als marineofficier diende bij de Belgische afdeling van de Royal Navy. In september 1946 werd die afdeling omgevormd tot Belgische Zeemacht en werd hij bevorderd tot fregatkapitein en vervolgens tot hoofd van de Generale staf van de Zeemacht en verhuisde hij naar Brussel. Daar overleed vrij plotseling zijn echtgenote in 1949. Jaren later huwde hij met Mw.. Elvire Basile die hem nog een zoon, Yves, schonk.

De Belgische Zeemacht ging zich specialiseren in de mijnenbestrijding waarbij Robijns een zeer grote aanbreng had door zijn onvermoeibaar doorzettingsvermogen om van de Amerikanen een dergelijke vloot te bekomen. Dat gebeurde in verschillende fasen met als resultaat dat in 1955 die vloot uit 40 schepen bestond.⁽⁵⁾ Intussen was hij tot 'kapitein ter zee' bevorderd in

Te Parijs contereerden de militaire leiders van de V. S. A. met hun Nederlandse, Belgische en Portugese collega's. Zittend: de Belgische afgevaardigden Generaal Baele, Lucien Leboutte en Admiraal Robijns.

1949

1951 en werd hij commodore in 1957. Onder zijn beleid werd ook te Oostende de Belgische Mijnebestrijdingsschool opgericht, school die gerekend werd als de beste in haar soort.

In 1950 begeleide hij, als Stafchef van de Zeemacht, met de "Kamina" Belgische troepen naar de oorlog in Korea. Dat was de eerste maal dat een Belgische zeemacht een zo'n lange reis ondernam. Zijn persoonlijke inzet liet hem toe, indien nodig, als Stafchef ter plaatse en onmiddellijk de nodige beslissingen te treffen om de reis uiteindelijk tot een succes te maken en ons Belgisch bataljon veilig aan wal te brengen. Hij vaarde mee tot Port Said. De Kamina kwam juist uit een ombouw en had nog geen testreis kunnen maken

wat tevens zijn aanwezigheid op het schip en zijn belangstelling verklaarde.

Om zijn beroepsbekwaamheid en om zijn sterke persoonlijkheid werd hij in 1951 tot Vleugeladjutant van koning Boudewijn benoemd. In die functie trad hij o.m. op als vertegenwoordiger van de koning bij de feesten in de Limburgse Mijnstreek ter gelegenheid van de 50ste verjaardag van de ontdekking van de steenkool in Limburg.

In april 1962 ging hij met rust als Divisieadmiraal. Maar rust betekende voor hem ook dat hij nog dikwijls naar Maaseik kwam om in de omgeving te vissen, iets wat hij ook nog altijd gedaan had telkens hij even verpozing zocht tussen alle bovengenoemde

L. Robins in gala-uniform tijdens een avondfeest (1960)

Mevrouw ROBINS, *zijn echtgenote:*
De heer en mevrouw Guy ROBINS en hun kinderen Jean-Luc en Bernard.
De heer en mevrouw Yves ROBINS, *zijn kinderen en kleinzoon:*
Mevrouw BASILE, *zijn schoonmoeder:*
Mevrouw Henri MONARD, haar kinderen en kleinkinderen.
Mevrouw Pierre ROBINS, haar kinderen en kleinkinderen.
De heer en mevrouw Joseph BASILE en hun kinderen, *zijn zuster, schoonzuster, schoonbroer, nevou en nichten:*
en de familie

melden U met diepe droefheid het overlijden van
Rustend Divisieadmiraal

Lambert

ROBINS

Ere-Vliegeladjutant van de Koning

Oud-chef van de Generale Staf van de Zeemacht
Oud-Algemeen Inspecteur van de Zeemacht
Groot-Officier in de Kroonorde
Kommandeur in de Leopoldsorde

Groot Militair kruis van Aviz
Groot-Officier van het Oranjevuis
Kommandeur in het Legioen of Merit
Officier van het Ere-Legioen

overleden te Bornem op 16 september 1980 in zijn 80ste levensjaar
gestraft door de sacramenten en de Apostolische Zegen «in Articulis
Mortis».

De plichtige lijdendienst zal opgedragen worden in de kerk van St.-Ja-
cobus op Roudenberg, Koningsplein op zaterdag 20 september 1980
om 11 u.

Samenkomst aan de kerk.

1020 Brussel, de Smet de Nayerlaan 523.
Begr. Michel.

beroepsbezigheden.
Ook werd hij, als op rust gestelde, om
zijn uitgebreide kennis terzake, toch nog
steeds als jurylid aangesteld voor
examen zowel bij de burgerlijke als bij de
militaire Zeevaartscholen.

Lambert Robins was een geboren Waal,
perfect tweetalig, zelfs polyglot en
bovendien beheerste hij het Maaseikers
dialect (zijn moedertaal in de echte zin
van het woord) als een echte
Maaseikenaar, het was de taal die hij in
zijn familiekring steeds sprak.
Hij stierf in zijn 80ste levensjaar te
Bornem op 16 september 1980.

Bronnen:

- 1) Zegspersoon :Metten Josephine, zijn tante.
- 2) Het Nieuwsblad dd. 18 september 1980.
- 3) De Maaseikenaar jg.36, blz.6-7 .
- 4) Studiecomité Militaire Marine-Zeemacht, blz.213.
- 5) id. blz.217.

ADDENDA ET CORRIGENDA

Bij het artikel "Databank van
Belgisch-Limburgse kunstenaars" in
ons vorig nummer staat een
verkeerde auteur vermeld. Het artikel
is namelijk van de hand van de heer
Wim Corstjens.

Jean Baptiste Alphonse Simons, alias "Blinde Fons"

(° Landen 23-09-1886,
(Maaseik 04-06-1954)

Wim Corstjens

Werkgroep Documentatie Maaseik

Het is vroedvrouw Marie
Constantine Bangels, 28 jaar, die
samen met Philippine Simons, 35
jaar en weduwe van Jean

Champagne op 24 september
1886 bij schepen Pierre Huysecom
in Landen aangifte doet van de
geboorte van een jongen. Hij is
daags voordien geboren om 5 uur
en zij geven hem de naam Jean
Baptiste Alphonse Simons.
Getuigen zijn de
gemeentesecretaris Dominique
Rogiers, 31 jaar en Pierre Medard,
cabaretier, 32 jaar. Allen
ondertekenen behalve Philippine.
Het kind is blind.

Dankzij de barmhartigheid, de
onderwijsdeskundigheid en de
stimulerende leeromgeving van de
Fraters en de hulp, sympathie en
waardering van vele Maaseikenaars, kon
Fons zich verregaand integreren in
Maaseik.

De wat oudere Maaseikenaars kennen
hem als een fiere en eigenzinnige man,
een virtuoze musicus op piano en alle
koperinstrumenten en als componist. Hij
was een veel gevraagde muzikant op
vele evenementen, vieringen en
uitstappen.

Deze eerste bijdrage brengt een
bepaalde beschrijving van de
geschiedenis en het onderwijs aan
blinden door de fraters van Tilburg te
Maaseik.

In een volgende bijdrage willen wij
Alfons Simons, "Blinde Fons", beter leren
kennen.

De fraters van Tilburg in Maaseik

Al vrij vroeg na de stichting van de
congregatie in 1844, zijn de fraters
vanuit Tilburg in Nederland naar België
getrokken. In Maaseik bekommerden de
zusters zich al sinds 1840 over dove en
blinde kinderen, jongens en meisjes.
Maar voor de zorg van de opgroeiende
jongens kregen zij hulp van Mgr.
Zwijsen, de bisschop van Den Bosch en
stichter van de Congregaties van Zusters
en Fraters. In 1851 startten de Fraters
daarom in Maaseik met de opvang van
en het onderwijs aan gehoorstoorden

Mgr. Zwijsen

en blinde jongens. Naast de voorzieningen voor gehoorgestoorden bood het instituut ook hulp aan spraak-, taalgestoorde jongens. Op 29 april 1955 werd het instituut overgebracht naar het Koninklijk Instituut voor Doven en Spraakgestoorden (KIDS) Hasselt en bestond enkel nog de Lagere school van de Fraters aan de Bleumerstraat. De krappe behuizing dwong hen uit te breiden naar de Hepperpoort. Maar de dalende fratersroepingen, de concurrentie met de plaatselijke lagere school van de Kruisheren - die o.a. prat ging op de doorstroming van de lagere school naar het college - en de pogingen van het gemeentebestuur van Dilsen om Buitengewoon Lager Onderwijs te organiseren deden de fraters op 24 juli 1971 beslissen Maaseik definitief te verlaten.

De basis van hun zending wordt gevormd door de spiritualiteit van barmhartigheid. Het accent van het werk

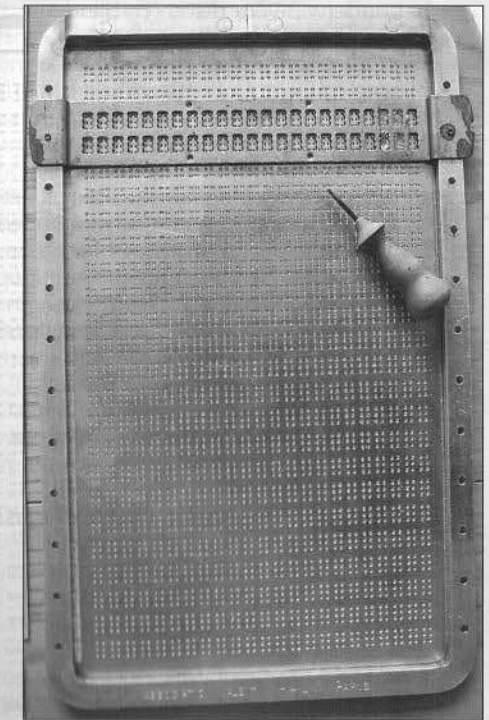
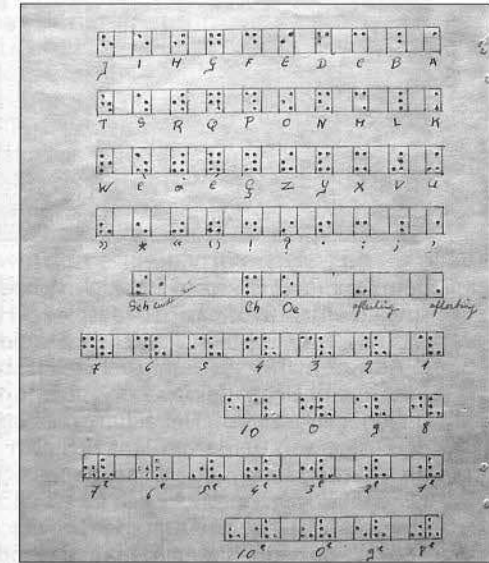
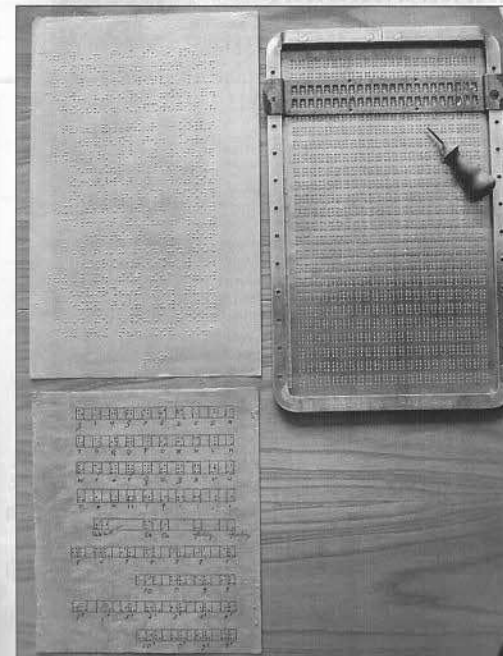
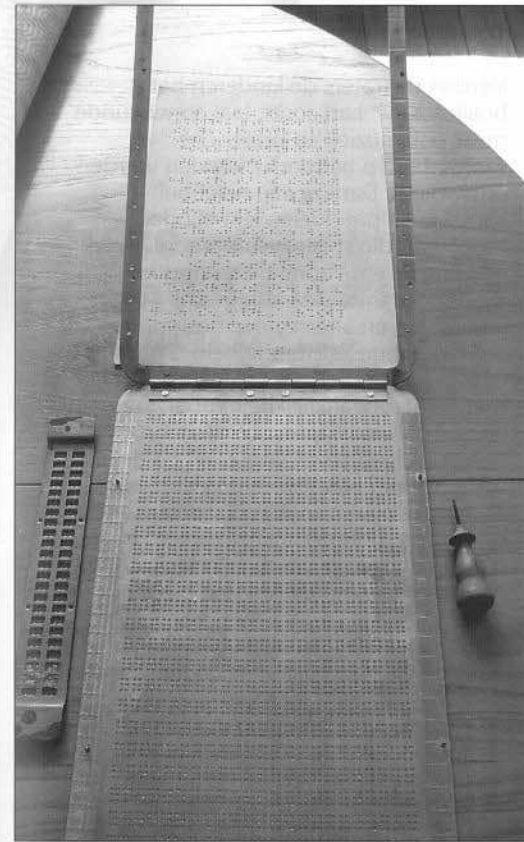
lag op onderwijs en jeugdzorg. Vooral het werken met gehandicapte jongeren had de bijzondere aandacht van de fraters. Maar ook basisonderwijs, middelbaar en technisch onderwijs in verschillende plaatsen (Zonhoven, Houthalen, Lanaken). Behalve in het onderwijs en het internaatwerk zijn de fraters ook altijd zeer actief geweest in jeugdwerk. Op dit moment wonen er nog 21 fraters in België. De fraters zijn nog betrokken bij scholen als bestuurders. Daarnaast zijn enkele fraters actief in andere vormen van vrijwilligerswerk: in parochie of wijk, retraitewerk, zorg voor ouderen en als missionarissen (aan de zorg voor gedetineerden in Hasselt kwam met het overlijden van frater Alfonsio Vincken een einde).

Hulp aan gehandicapten

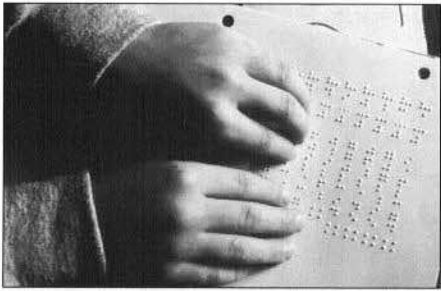
Zelfstandigheid en integratie waren in die tijd niet de voornaamste doelstellingen. Bijna uitsluitend kerkelijke organisaties bouwden geleidelijk een zo

E.H. Triest

betrokken mogelijke opvang uit. In onze streken organiseert pastoor Triest (°1760), zoon van een welstellende smid in Brussel, in 1805 te Gent met zes Zusters van Liefde de opvang van ongeneeslijke zieken. Het actieterrein van de Zusters van Liefde verruimt zich al in die tijd tot de zorg voor bejaarden, blinden, doven, geesteszieken en fysiek en mentale gehandicapten. Hij sticht in 1807 de congregatie van de Broeders van Liefde. Een grote zorg van Triest is het onderwijs voor doven en blinden wat uitmondt in de oprichting van verschillende instituten voor doven en blinden in Gent en Brussel. In de eerste helft van de 19de eeuw werd de belangstelling voor deze speciale zorg (special education) in West-Europa steeds groter. Vooral de resultaten in het onderwijs voor doofstommen en blinden inspireerden idealisten, hulpverleners en congregaties. Zij werden beïnvloed door de encyclopedisten, door filantropen en door pedagogen als Rousseau, Pestalozzi en Fellenberg. De congregatie van de Zusters van Liefde bijvoorbeeld heeft haar eerste ervaringen in het buitengewoon onderwijs verworven via het onderricht aan doofstommen.

Het gemis van de visuele waarneming is in opvoeding en onderwijs een schrijnende handicap. De blinde compenseert deze handicap door de gezonde zintuigen extra te ontwikkelen. Zijn begeleiders helpen bij deze processen. Om behoorlijk onderwijs te kunnen volgen werd veel voorgelezen en

leerden de fraters de kinderen het brailleschrift* aan zodat taal en wiskunde maar ook muziek en praktische vaardigheden behoorlijk konden worden ontwikkeld. Dankzij een heleboel handige hulpmiddelen zijn blinden tegenwoordig meer geïntegreerd in het gewone leven. Vooral de computer en zijn omgevende technologieën, interfacing en alternatieve besturingen verhogen hun zelfstandigheid. Zo is er immers de organisatie "Blindsurfer" die met een "toegankelijkheidslabel" de visueel gehandicapte internetgebruiker een duidelijk herkenningspunt biedt wanneer een website vlot toegankelijk is. Er bestaat bladmuziek-naar-spraak-omzetting. Er is de brailleleesregel en de spraaksynthesizer die de blinden oneindig veel mogelijkheden bieden.

Maar vooraleer deze technologie bestond was het toegankelijk maken van documenten en boeken enkel mogelijk via het brailleschrift. Een schitterend liefdadigheidsproject van de Maaseiker scouts, eind jaren '50, leverde tientallen boeken op in brailleschrift. Voor dit monnikenwerk werden een 8-tal "brailleleien" terbeschikking gesteld door de Brailleliga.

Volgende keer: Fons Simons (Blènje Fons) in Maaseik

* Het brailleschrift is een speciaal voor blinden ontwikkelde lees en schrijfmethode. De Fransman Louis Braille (Coupvray °1809 - Parijs 1852) was de uitvinder van het brailleschrift. Nog altijd wordt het wereldwijd door en voor blinden toegepast. Naderhand zijn ook een brailleschrift voor muziek, voor wiskunde en voor tekstverwerking op de computer ontwikkeld. Louis Braille legde ook de fundamente van het braillemuziekschrift en publiceerde in 1829 een bundel met de methode om woorden te schrijven, wat muziek en enkele liedjes op basis van braillemuziekschrift voor blinden en gecomponeerd door blinden.

1830: Maaseikenaars nemen de vestingstad Venlo in

De militaire situatie in Limburg in november 1830

Marcel Cuyx

Le Capitaine PAUMEN

De Belgische generaal N.J. Daine (°Andenne 1782 - +Charleroi 1843) was militair commandant van Limburg onder Willem I maar hij koos begin oktober al voor de revolutie. De Belgische regering, "het Voorlopig Bewind" zoals het heette, gaf hem de opdracht om Maastricht in te nemen. Hij kreeg daartoe het commando over de Limburgse vrijkorpsen. Ook werden enkele vrijkorpsen, uit Doornik, Charleroi en Gilly, naar Hasselt gestuurd. Alles samen waren dit een goede 500 man, die dan ook nog gebrek hadden aan nagenoeg alles: kleren, schoenen, geweren....¹

De generaal moest samenwerken met Charles de Brouckère, militair commandant van Luik en met de Berlaymont, commandant van de burgerwacht aldaar, maar die samenwerking verliep stroef. Hoewel Ch. de Brouckère had beloofd om een volledig bataljon uit Luik te sturen,² kwamen er slechts 400 man, aangevoerd door majoor Breuer, en wat artillerie: twee zesponders en twee houwitser. Het legertje van Daine werd bedreigd langs twee kanten: rechts was er de vestingstad Maastricht, van waaruit gemakkelijk een uitval kan gedaan worden, links, tussen Eindhoven en Breda, lag een Hollands leger van 25.000 man, onder generaal Van Geen. Om Maastricht in te nemen beschikte Daine over te weinig soldaten en te weinig artillerie; daarom besloot hij om Venlo aan te vallen.

De situatie in Venlo

Venlo was net als Maastricht een vestingstad, maar veel zwakker versterkt. De hoofdwal, die drie van de vier zijden van de vestingstad omvatte, had tien bastions en was voor een groot deel met metselwerk bekleed. Langs de Maas was geen wal maar een oude stadsmuur uit

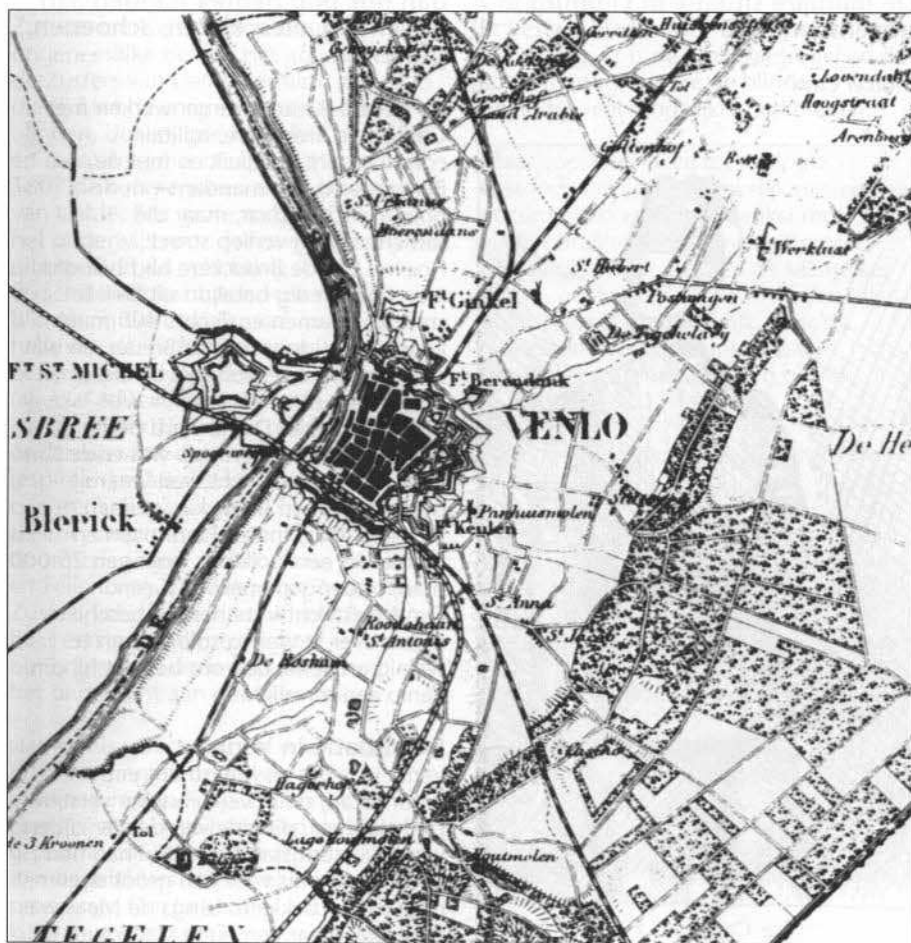
de 14de eeuw. Vier poorten gaven toegang tot de stad. In het zuiden, waar het Belgische leger dus zou aankomen, lag de Roermondse Poort, in het oosten de Keulse poort, in het noorden de Gelderse Poort, die in 1804 door de Fransen geheel was vernieuwd. Over de natte gracht lagen houten ophaalbruggen. De Maaspoort in de oude stadsmuur tenslotte gaf uit op de haven.³ Een veerpont verbond de stad vanaf de Maaspoort met Blerick op de linkeroever.

Op 7 oktober 1830 was alles nog rustig

in Venlo, althans dat was het bericht dat vestingscommandant Bruce op die dag aan generaal Dibbets in Maastricht bezorgde. Veiligheidshalve had hij de wachten aan de Roermondse en Keulse Poort verdubbeld. Dibbets stuurde dezelfde dag nog kapitein Voet Pannekoek met 360 man naar Venlo, ter versterking.⁴ Het garnizoen bestond uit 500 man infanterie, 21 veldartilleristen en 28 douaniers, die fungeerden als kanonnier.

Op 11 oktober werd Bruce op non-activiteit gesteld en vervangen door generaal-majoor F.J.J. Schepern, die op

164

165

24 oktober het bevel overnam. Op 28 oktober stelde Schepern voor Dibbets een vernietigend rapport op over de vesting en het moreel van het garnizoen. De Maasvesting zou "van alle kanten voor den lompten boer toegankelijk zijn." Vele officieren waren waardeloos, niets was gereed, stukken stonden zelfs niet op affuiten, vele manschappen waren niet te vertrouwen, vooral die van de 14de afdeling (= regiment) infanterie en artillerie⁵. De toestand in de stad was gespannen: het merendeel van de inwoners was

ongetwijfeld Belgisch gezind. Op 8 november richtte generaal-majoor Schepern een scherpe proclamatie aan de gemeenteraad van Venlo: "Den 24ste der vorige maand en gisteren heb ik mijn door dienst genoeg vermoeid garnizoen meerdere vermoeyenissen moeten aandoen om de volksbewegingen in de stad, om tien uur moest alles stil zijn. Gisteren avond om elf uur waren de straten nog vrij bevolkt...Rust en kalmte moet er onder de inwoonders en vooral onder het gemeen heersen...Indien bij een buitenaanval kwaadwilligen in de stad mijne verdediging

kwaamen verontrusten en ik genoodzaakt werd mijne wapenen gedeeltelijk tegen de stad te richten, welk een verschrikkelijk toneel zou dit opleveren."⁶

Ondanks die krijgshaftige taal werden zelfs de meest elementaire voorzorgsmaatregelen niet getroffen tegen een te verwachten Belgische aanval: het omliggende werd niet onder water gezet, er werden geen palissades opgericht, en hoewel de generaal wist dat de bevolking sympathie had voor de revolutie, werd de schutterij niet ontwapend en een voorraad van 400 geweren, opgeslagen in het stadhuis, werd niet in beslag genomen (of niet ontdekt).

166 Ten aanval!

Op 5 november stuurde Daine kapitein Bruno Renard met zijn twee compagnies vrijwilligers uit Doornik naar Bree om zich te voegen bij majoor Breuer, die daar al was aangekomen met zijn half bataljon. Renard moest contact opnemen met Brialmont, kapitein op wachtgeld, die in de omgeving van Venlo woonde en de Belgische zaak genegen was, en met de Tilly, commandant van het Limburgse vrijkorps.⁷

De achtste november, heel vroeg, vertrok Daine met 807 man, 71 ruiters (de Maaskozakken) en zijn 4 kanonnen. De Belgen werden nauwkeurig in het oog gehouden door Nederlandse spionnen maar een tegenactie werd niet ondernomen. *"De 8ste dezer maand is op de route van Bree naar Maeseyck ontmoet een kolonne van 800 man infanterie met 4 stukken geschut en drie wagens, onder het bevel van generaal Daine. Dezelven hebben in Maaseik overnacht....Eene dergelijke kolonne, bestaande uit 3 à 400 man infanterie en 20 cavaleristen is den 9den dezer waargenomen tussen Neeroeteren en Sel(?). Deze en de voorgaande dirigeren zich op Venlo.*"⁸

Het vrijkorps van de Tilly, waartoe ook de Maaseikse compagnie van André

Paumen behoorde, was al een dag vroeger vertrokken, zoals Op 't End, pastoor van Ophoven, vertelt: *"Zondag 7 november zag men de eerste troppen naar Venlo trekken, waarbij eene compagnie vrijwilligers van Maaseik was met trommel en geweren, onder bevel van Paumen, Capiteyn"*.

Daine kwam 's maandags in Maaseik aan, overnachtte daar en trok de volgende dag verder naar Venlo.⁹ De pastoor van Ophoven zag ook dat leger voorbijtrekken en was erg onder de indruk: hij telde in elk geval meer soldaten en kanonnen dan Daine had: *"Dyndsag doortrok een groot aantal voeten peerdevolk, omtrent veertienhonderd, een generaal, vergeseld van stafofficieren en allen gekleedt in blauwe kielen, met zes stukken kanon, polver, wagens en twee bommen, alle reysende nae Venlo."*

Zo verscheen de 10de november rond half vier het Belgische leger voor de stad Venlo. Het werd ontvangen met kanonschoten. Daine zond dadelijk drie officieren onder bescherming van de witte vlag naar de Roermondsepoort, om te onderhandelen.. Hoewel de Hollanders het vuren niet staakten, bereikten de onderhandelaars ongedeerd¹⁰ de stadsmuren, waar ze ontvangen werden door generaal Schepern. Deze weigerde de stad over te geven aan de "muiters". Er werden dan over en weer kanonschoten afgevuurd en het paard van de Belgische chirurgijn-majoor, die zich naast generaal Daine bevond, werd gedood.

Het korps van de Tilly was langs de linkeroever van de Maas opgerukt en kon dus niet dadelijk deelnemen aan het gevecht. Kapitein Paumen bleef niet werkeloos toezien: met de hulp van inwoners van Grubbenvorst, een dorp even ten noorden van Venlo, slaagde hij erin om een Hollandse boot, geladen met 800 vaten buskruit, te veroveren. Het detachement soldaten dat de boot begeleidde naar Grave, werd na een korte schermutseling op de vlucht gedreven.

Tijdens de nacht liet Daine met lange tussenpozen een kanonschot afvuren op de stad om de inwoners nog meer aan te porren tot opstand. Zijn soldaten slaagden erin om ongemerkt de buitenwerken van de stad te bereiken, waar ze zich verborgen.

De volgende dag, rond 8 uur, herbegon het gevecht. De Belgen vielen aan en in de stad brak een opstand uit; beide gebeurtenissen waren zo goed gecoördineerd dat er duidelijk afspraken waren gemaakt tussen de belegeraars en de inwoners van Venlo.

De Maaseikenaars van kapitein Paumen veroverden de veerpont en onder het vuur van de Hollanders staken zij de Maas over. Inwoners van Grubbenvorst voegden zich bij hen en ondanks het verzet van de Hollandse soldaten, slaagden ze erin de buitenste versterkingen van de Maaspoort te veroveren.¹¹

Een beetje vroeger had een menigte burgers het stadhuis bestormd en daar 400 geweren buitgemaakt¹². Een deel van de opstandelingen liep daarna naar de Maaspoort, overmeesterde de Hollandse soldaten en opende de poort voor de Maaseikenaars.

Andere opstandelingen liepen naar de Gelderse poort...

Ondertussen waren aan de Roermondse poort onderhandelingen bezig tussen de Belgen en het Hollandse garnizoen: generaal Daine eiste de overgave van de stad en generaal Schepern stemde toe. Plots veranderden de Hollanders van mening, een deel van hen begon zich te verzetten, de rest, onder wie de generaal, probeerde te vluchten naar de Gelderse poort. Achtervolgd door de Belgische cavalerie stuitten ze daar op gewapende burgers. Dezen hadden al de poortwacht gedwongen om de wapens neer te leggen. De vrijkorpsen van Doornik, Gilly en Charleroi waren ondertussen via de Keulse poort de stad binnengeraakt.

Twee generaals, een kolonel, vijfendertig officieren en ongeveer zeshonderd

onderofficieren en soldaten werden aldus krijgsgevangen genomen. Generaal Bruce werd omwille van zijn hoge leeftijd vrijgelaten op erewoord. Desniettemin vluchtte hij bij de eerste gelegenheid naar Pruisen.

Bij die opstand werden de Venlose burgers André Hovens, knecht, en Stembert, verpleger, gekwetst. Ze kregen daarvoor in 1834 het "croix de fer, 2ème classe".

De terugtocht

De dag na de inname, 12 november, begonnen de krijgsgevangenen aan hun tocht naar Brussel. Op de avond van 13 november kwamen ze aan in Maaseik, waar ze overnachtten. We weten dat ene Nicolaas Konings zorgde voor huisvesting en voeding voor 381 officieren en manschappen¹³; tien dagen later namelijk besliste de gemeenteraad van Maaseik om hem 139 gulden en negentig cents te betalen, want hij kon niet blijven wachten tot de staat hem vergoedde! Van Bernard de la Montagne, een van de luitenanten van Paumen, werd een koets met twee paarden gevorderd om generaal Schepern naar Hasselt te brengen. Helaas, toen de koets terugkwam, bleek ze beschadigd: *"laquelle à son retour s'est trouvée délabrée et privée de ces principaux objets d'ornement et d'utilité"*. Later zou de eigenaar hiervoor 100 fr schadevergoeding krijgen van het gemeentebestuur.¹⁴

Daine bleef nog enige dagen in Venlo om dringende maatregelen te treffen: alle ambtenaren die de nieuwe Belgische regering erkenden, bleven in dienst tot nader order; iedere Hollandse soldaat die gevangen werd genomen in vermoming, werd binnen de 24 uur gefusilleerd, want, wist Daine, generaal Dibbets liet soldaten spionageopdrachten uitvoeren.¹⁵

Kapitein Paumen wordt gefeliciteerd

De Maaseikenaars hadden zich

onderscheiden bij de inname van Venlo en dit bleef niet onopgemerkt! Generaal Daine vermeldde in zijn rapport aan het ministerie van Oorlog heel in het bijzonder de officieren van het Limburgse vrijkorps, en wel Paumen, kapitein, zijn stadsgenoot de la Montagne, en verder nog Simon, Bernière en Othon Berden.¹⁶

De Tilly, de commandant van dat vrijkorps, was vol lof voor Paumen: hij schreef aan de minister het volgende: *"je crois cependant devoir vous signaler, comme s'étant particulièrement distingué Mr le capitaine Paumen, de la 1ère compagnie; cet officier a tout sacrifié pour la patrie, je ne crains pas de dire que la patrie n'a pas de meilleur serviteur que lui."*¹⁷

De Tilly en zijn korps werden schriftelijk gefeliciteerd door de minister op 27 november; Paumen kreeg in 1835 het *croix de fer*, een ereteken dat alleen werd verleend aan oud-strijders die uitzonderlijke diensten hadden verleend aan het vaderland.

- 1 Provinciaal Archief Limburg (PAL), brief van de Nieuport aan gouverneur van Limburg 5/11/1830 "La compagnie de Tournay a besoin d'effets d'habillement, ne pourriez vous mettre à la disposition de son chef quelques objets d'habillement provenant de la garde urbaine et qui en ce moment sont en magasin. Plusieurs hommes ont un grand besoin de chemises et de souliers. Si la ville de Hasselt voulait supporter cette dépense tant pour la compagnie précitée que pour les volontaires commandés par Mr. De Marneffe, elle prouverait son patriotisme."
- 2 PAL, brief de Brouckère aan Limburgse gouverneur, 2/11/1830
- 3 HERMANS F. e.a., Tussen twee tricolors, Venlo 1815-1850, Venlo, 1990, 64-65
- 4 VAN DER KEMP P.H., De Belgische omwenteling in Luik en Limburg tot aan het verlies van Venlo in november 1830, 's Gravenhage, 1904, (VDK), 85
- 5 VDK, 145
- 6 Stadsarchief Venlo (SAV), dossier 2549
- 7 Mathieu Brialmont ("Seraing 1789 - +Antwerpen 1885), kapitein in het leger van Napoleon, nam daarna dienst in het leger van Willem I, nam ontslag in 1829, na ruzie met enige Hollandse officieren. In 1850 werd hij minister van Oorlog. Voor De Tilly zie M. CUYX, De Maaskozakken, in: de Maaseikenaar, 2005, nr. 1, blz. 40-43
- 8 VDK, bijlagen 83.; noot 199 (brief van Dibbets aan minister van Oorlog)
- 9 "s Maandags zijn hier Walen en Brabanders ingekomen en zijn dinsdag (9) met enige kanonnen naar Venlo vertrokken". (Kroniek Caris, in "Maaslandse Sprokkelingen, 29)

- 10 Een kanonbal vloog zo dicht langs kapitein de Brialmont, dat deze een jaar doof was aan een oor! (CAPIAUMONT A., Souvenirs, s.l., 1877, 329)
- 11 Capiaumont, 331.
- 12 VDK, 147
- 13 Stadsarchief Maaseik (SAM), GR 22 november 1830 "eene somme van honderd negenendertig gulden negentig cents voor verstrekte huisvesting en voeding aan 381 officieren en manschappen van het garnizoen van Venlo"
- 14 SAM, GR 27 mei 1831
- 15 SAV, dossiers 2550 en 2551
- 16 Capiaumont, 335
- 17 Koninklijk Museum van het Leger, dossier de Tilly, 17 november 1830.

"De Maaseikenaar" dankt....

de heer Jan De Ruiter voor zijn royale steun.

"Hotel Van Eyck" werd gepubliceerd. Ter gelegenheid van de opening van dit nieuwe "AARTS-paradijs" graag aangeboden aan alle fijnproevers en lekkerbekken van de stad.

EEN ODE AAN HOTEL VAN EYCK

*Wie liep er nooit niet eens naar binnen
die honderdvijfentwintig jaar,
en at met vrienden en vriendinnen
geen roze zalm met kaviaar?
Zie Anna ginds en "Charles-magne",
de stamvader. Le grand patron,
wie toastte hier niet met champagne
en wijnen van Saint-Emilion?
De sfeer heeft iets van dat rustieke,
het water smaakt er steeds naar wijn;
met aan de muur van die "appliques"
uit zuiver Brussels porselein.
Hoevelen bleven er niet slapen
hier aan de rand van 't oude plein?
Het hoofd vol.. "Château neuf du Pape",
onder een bedsprei van satijn.
Ook van die bieren - uitgelezen -
vond je hier nergens in de stad,
Hotel Van Eyck, daar moest je wezen,*

Ode aan Hotel Van Eyck

Herman Hendrix

In 1997 sloot "Hotel Van Eyck" haar deuren en nu, acht jaar later herrijst het nieuwe "Hotel Van Eyck" weer aan het Marktplein. Ter gelegenheid van het afscheid van de familie Gelissen aan dit pand, werd een brochure uitgegeven waarin deze ode aan

Eigen.: Ch. GELISSEN-JACOBS
Markt, 43, - MAESEYCK CAFÉ-RESTAURANT VAN EYCK
Autoverhuur - Verhuizingen - Alle transporten - Doorzendingen naar 't buitenland.

ook voor een "Munich van het vat".
Nog uren kunnen we er slijten,
ja, elke hoek heeft iets apart;
eens stond men er zijn keu te krijten
en speelde rustig wat biljart.

En "trik-tak" werd er ook ten huize
héél veel gespeeld... en fanatiek;
en wilde men de krant uitpluizen,
lag daar "La Lib(e)re Belgique".

Voor fijnproevers, epicuristen,
er is steeds een "diner-complet";
steevast vind je de "toogartisten"
gezet op hun tabouret.

Men is er nooit in 't ongewisse,
"De zoeten inval" asjeblieft!

Ook na de "half-twaalf-missen",
dan neemt men hier zijn aperitief.
Granata heeft hier nog gezongen,
"Marina" ging hier in première.

Zelfs Jaak zong mee uit volle longen
en nog wel in zijn "cache-poussière".

Je kan de bloempjes buiten zetten,
maar alles, zelfs aan het buffet,
gebeurt met stijl, met etiquette,
zoals bij ieder f eestbanket.

En 's zomers urenlang terrassen,
in luie zeteltjes van riet;

de ijsjes en de drank zijn "klasse",
een zaliger oord bestaat er niet.

Hier werd de Cosyclub geboren,
en liep de koningin voorbij,

het pand blijft iedereen bekoren
het is een levend schilderij.

Wie kent de namen niet van buiten:
Mady en Pierre, Michel, Christiane,
met de Van Eycken op de ruiten;
de grootmeesters Hubert en Jan?

Laat ons nog jaren daarvan dromen,
al zijn we oud en ietwat grijs;
straks ligt onder de lindebomen
toch heel gewoon 't "Aarts" -paradijs!/
170

Herman Hendrix, 1997

Op 12, 13, 14 en
15 augustus 2005

hartbufkes preuve

markt

maaseik

Het Maaseiker Cabaretgezelschap M.A.B.

Paul Liebens

In Maaseik was er vóór 1940 een
afdeling van de vuurkruisenbond,
waarvan de leden oud-strijders
waren die ten minste twaalf
maanden aan het front hadden
verbleven .

Onder het voorzitterschap van
Adelin de Fraipont was deze bond
een bloeiende organisatie met
veel leden, waaronder: Theo
Timmermans, Henri Vanderdonk,
Pierre Purnot, Benoit Engelen,
Leon Denis, Jules Dumortier en
Armand Vanminsel om er maar
enkel te noemen.

In 1942 stichtte G.A.de Fraipont
een groepering die zich tot doel
stelde hulp te verlenen aan
ondergedokenen en aan de
krijgsgevangenen.

Hiervoor was geld nodig, veel geld
en uit noodzaak ontstond het
cabaretgezelschap M.A.B. of
Maaseik Altijd Beter.
En het werd altijd beter.

Door de inzet van talrijke artiesten,
burgers en grenswachters ontvingen
krijgsgevangenen regelmatig heerlijke
versnaperingen.

Sommige grenswachters beweerden
toentertijd dat M. A .B. een
verzetsgroepering was onder de leiding
van Kap. Adelin de Fraipont en feitelijk
"Mouvement Armée Belge" betekende
en dit naar analogie van " Mouvement
National Belge" , dus de Franse
benaming van de B. N. B. Wie zal het
zeggen? Toch werd G.A. de Fraipont
meerdere keren door de Gestapo
aangehouden en verhoord en nadat de
voordeur van zijn woning te Wurfeld
doorzeefd werd met kogels is hij
ondergedoken.

Bij " Maaseik Altijd Beter" werd hij
vervangen door Pierre Luysmans.
Vanaf 1942 werden vele "Bonte
Avonden" opgevoerd . Deze sketches
hadden altijd
zeer veel succes.

Zijn me uitzonderlijk bijgebleven:

- De Kaalkoppen, De Kappersgasten,
De Schepping, voorgedragen door
André Vandewalle, Theo Verrezen en
Albert Renet.
  - Gezongen door Adeline de Fraipont
en Tony Matienko, bijgestaan door
de dansgroep M.A.B. met Marcella
Daelemans, Georgette Schaecken en
Jacques Theunissen: " Als een eiland
in Maasland geboren is Maaseik" en
"Onder de rode lantaarn in de haven"
  - Jaak Paumen zong met gepaste
klankkleur: "Old man river" en "Goede
nacht moeder"
  - Mitty Smeets zong met veel gevoel:
"Diep in mijn hart kan ik niet boos
zijn op jou" en "Bonsoir Chérie"
  - En Tony Matienko: "Le Chant du
Gardien" en "Venise et Bretagne ».
  - Adeline de Fraipont oogste veel
applaus met: - "Als ik groot ben lieve
Moeder" en "Le clocher de mon
coeur"
  - Louis Moonen speelde op de viool het
mooie: "Grootmoederke"
  - Het mandolineorkest bracht: "Oude
kameraden", "Wenen blijft wenen",
"De Student gaat voorbij"
  - Door het symfonisch orkest van M.
Dooime werd: "Aimer boire et
- 171

Foto: A. De Boeck, Maaseik

chanter" voortreffelijk gespeeld. De muzikale begeleiding werd soms uitgevoerd door de mandolinisten, maar meestal waren het Jean Bakkers en Mathieu Claessens.

- Andere medewerkers van het eerste uur waren Robert Daelemans, Henriette Luysmans, Tilly Aendecker, Théo Dierkxs, de gebroeders Hotterbeekx, Mia Vandesande, Irène Wouters, Mia Vandenbosch, Paul Liebens, Frans Verstappen, Agnes Schulpen, Chrétien

Van Wijngaarden, Jean Sijpers, Jean Hinoul en Albert Lefèvre, Mathieu Dochez en Jules Craemers hebben later het gezelschap vervoegd.

Het verzenden van de pakjes versnaperingen voor de krijgsgevangenen was toevertrouwd aan Georgette Schaeken.

Abonnementen verkrijgbaar door storting op nr. 001-0678921-94 t.n.v. De Maaseikenaar, Maaseik, met vermelding: abonnement 2005 (of: geschenkabonnement 2005 voor ... naam + adres).

Abonnementsprijs voor het ganse jaar: België: € 11, overige landen € 15. Een steunabonnement kan vanaf € 25.

Abonnees worden verzocht hun eventuele adreswijziging mee te delen aan ons redactielid John Golsteyn, Verloren Kost 86, 3680 Maaseik, ☎ 089-565758, e-mail: johngolsteyn@skynet.be

Iedere auteur blijft verantwoordelijk voor het door hem ingestuurde artikel.

Geen uittreksel, afdruk of overname uit "De Maaseikenaar" mag geschieden zonder bronvermelding.

Teksten voor volgende editie vóór 1 september 2005 aan Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11, 3680 Maaseik (tony.vanwijck@skynet.be).

Medewerkers

Hubert Aendecker
Wim Corstjens
Roger Janssen o.s.c.
Frans Keijers
Wim Koenen
Paul Liebens
Mathieu Meuwissen
Ria Mulkens
Jan Rutten

Redactie

Harry Beenders
Jaak Bergers
Martin Boonen
Marcel Cuyx
John Golsteyn
Thérèse Hendrickx-Godelaine
Herman Hendrix
Rik Nulens
Tony Van Wijck
Jacqueline Wolfs-Godermans

Verantwoordelijke uitgever:

Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11, B-3680 MAASEIK